

PRITARTA

Pasvalio rajono savivaldybės tarybos

2014 m. balandžio 2 d. sprendimu Nr. T1-24

**PASVALIO RAJONO SAVIVALDYBĖS VYKDOMŲ VISUOMENĖS
SVEIKATOS PRIEŽIŪROS FUNKCIJŲ ĮGYVENDINIMO 2013 METŲ ATASKAITA**

TURINYS

I. Savivaldybės vykdomo visuomenės sveikatos priežiūros funkcijų įgyvendinimo ataskaitos santrauka.....	3
II. Teisės aktai, reglamentuojantys Savivaldybės vykdytas visuomenės sveikatos priežiūros funkcijas.....	3
III. Savivaldybės visuomenės sveikatos priežiūros veiklai išskirti turėjusi veiksniai apgvalga...	4
IV. Bendruomenės sveikatos būklės analizė.....	5
V. Vykdytos valstybinės visuomenės sveikatos programos ir strategijos.....	18
VI. Savivaldybės visuomenės sveikatos programos ir strategijos visuomenės sveikatos priežiūros priemonių įgyvendinimas.....	25
VII. Bendruomenės, nevalstybinės organizacijos ir kitų subjektų Savivaldybės administracijos struktūrinio padalinio dalyvavimas vykdamas visuomenės sveikatos priežiūros veiklas.....	27
VIII. Vaikų ir jaunimo sveikatos priežiūros įgyvendinimas.....	30
IX. Savivaldybės visuomenės sveikatos priežiūros veiklos finansavimas.....	32
X. Artimiausio laikotarpio Savivaldybės vykdomos visuomenės sveikatos priežiūros veiklos prioritetinės kryptys.....	32
XI. Savivaldybės visuomenės sveikatos rėmimo specialiosios programos priemonių vykdymas.....	33

I. SAVIVALDYBĖS VYKDOMŲ VISUOMENĖS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS FUNKCIJŲ ĮGYVENDINIMO ATASKAITOS SANTRAUKA

Pasvalio rajono savivaldybės vykdomo visuomenės sveikatos priežiūros funkcijų įgyvendinimo 2013 m. ataskaita rengiama vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. birželio 18 d. nutarimu Nr. 606 „Dėl savivaldybės vykdomo visuomenės sveikatos priežiūros funkcijų įgyvendinimo ataskaitos teikimo tvarkos ir ataskaitos teikimo formos patvirtinimo“. Ataskaitoje pateikiamas 2013 metais Savivaldybės tarybos, Savivaldybės administracijos direktoriaus priimtų teisės aktų visuomenės sveikatos priežiūros klausimais sėkmingas. Trumpai aptariami vidiniai bei išoriniai veiksniai, turąjį dąkus visuomenės sveikatos priežiūros veiklai. Pateikiami 2013 ir ankstesnių metų statistiniai duomenys ir jų analizė apie demografinę situaciją Pasvalio rajono savivaldybėje, gyventojų sveikatą. Aptariamos Pasvalio rajone vykdomos prevencinės programos ir pateikiami jų rezultatai. Aprašomas visuomeninių organizacijų Savivaldybės administracijos struktūrinių padalinių indėlis į visuomenės sveikatos priežiūros veiklos įgyvendinimą Pasvalio rajono savivaldybėje.

Pateikiama informacija apie 2013 metais rajone vykdytą vaikų ir jaunimo sveikatos priežiūros veiklą mokyklų bei mokymų visuomenės sveikatos priežiūros specialistų skaičių Savivaldybėje, taip pat informacija apie Savivaldybės, valstybės biudžeto asignavimus, Privalomojo sveikatos draudimo fondo lėšas, skirtas visuomenės sveikatos priežiūrai įgyvendinti Savivaldybėje, aptariamą tų lėšų panaudojimą bei Savivaldybės visuomenės sveikatos rėmimo specialiosios programos priemonių vykdymą.

Ataskaitos I, II, III, V, VI, VII, IX, X, XI skyrius parengė Pasvalio r. savivaldybės administracijos Socialinės paramos ir sveikatos vyriausioji specialistė (Savivaldybės gydytoja) Dalia Vasiliūnienė, tel. (8 451) 54 086, el. p. d.vasiliuniene@pasvalys.lt; III, IX, X skyrius – Pasvalio r. savivaldybės Visuomenės sveikatos biuro direktorė Vilma Jankevičienė, tel. (8 451) 20 130, el. p. vsbiuras@gmail.com; IV skyriui Pasvalio r. savivaldybės Visuomenės sveikatos biuro visuomenės sveikatos stebėsenos specialistė Renata Nevulytė; V, VI, VIII skyrius – visuomenės sveikatos stiprinimo specialistė Jovita Mikalajūnienė tel. (8 451) 20 131, el. p. vsbiuras@gmail.com.

Savivaldybės tarybai pritarus, ataskaita bus paskelbta Pasvalio rajono savivaldybės tinklalapyje www.pasvalys.lt

II. TEISĖS AKTAI, REGLAMENTUOJANTYS SAVIVALDYBĖS VYKDYTAS VISUOMENĖS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS FUNKCIJAS

Eil. Nr.	Dokumento data	Dokumento numeris	Dokumento pavadinimas
Pasvalio rajono savivaldybės tarybos sprendimai			
1.	2013-02-20	T1-13	Dėl Pasvalio rajono savivaldybės 2013 metų biudžeto patvirtinimo
2.	2013-04-03	T1-50	Dėl pritarimo Pasvalio rajono savivaldybės vykdomo visuomenės sveikatos priežiūros funkcijų įgyvendinimo 2012 metų ataskaitai
3.	2013-04-03	T1-70	Dėl Pasvalio rajono savivaldybės visuomenės sveikatos rėmimo specialiosios programos 2012 metų lėšų panaudojimo ataskaitos patvirtinimo
4.	2013-05-29	T1-132	Dėl Pasvalio rajono savivaldybės Visuomenės sveikatos rėmimo specialiosios programos 2013 metų lėšų patvirtinimo
5.	2013-05-29	T1-133	Dėl Pasvalio rajono savivaldybės Visuomenės sveikatos rėmimo specialiosios programos 2013 metų lėšų paskirstymo
6.	2013-05-29	T1-134	Dėl Pasvalio rajono savivaldybės priklausomybės sukėliančių medžiagų (narkotikų, alkoholio, tabako ir

			kitų vartojimo mažinimo ir prevencijos 2011 ir 2013 metų programas įgyvendinimo 2013 m. priemonių plano patvirtinimo
7.	2013-05-29	T1-145	Dėl Pasvalio rajono savivaldybės Visuomenės sveikatos biuro mokamųjų paslaugų įvertinimo patvirtinimo
8.	2013-11-27	T1-246	Dėl Pasvalio rajono savivaldybės Visuomenės sveikatos biuro 2013 m. veiklos vertinimo kriterijų ir rodiklių nustatymo
9.	2013-12-18	T1-279	Dėl Pasvalio rajono savivaldybės aplinkos monitoringo 2014 ir 2019 metų programos patvirtinimo
10.	2013-12-18	T1-281	Dėl Pasvalio rajono savivaldybės tarybos 2011 m. gegužės 18 d. sprendimo Nr. T1-43 „Dėl Pasvalio rajono savivaldybės Neigiamos socialinės veiksnio prevencijai koordinuoti komisijos sudarymo pakeitimo
11.	2013-12-18	T1-280	Dėl pritarimo Pasvalio rajono savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos 2012 metų ataskaitai
Pasvalio rajono savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymai			
12.	2013-01-28	DV-64	Dėl 2013 ir 2014 metų gripo ir ūminių virgūtinio kvėpavimo takų infekcijų profilaktikos ir epidemijos kompleksinių priemonių plano patvirtinimo
13.	2013-02-05	DV-83	Dėl gripo ir ūminių virgūtinio kvėpavimo takų infekcijų epidemijos paskelbimo
14.	2013-02-11	DV-106	Dėl Savivaldybės administracijos direktoriaus 2012 m. vasario 10 d. įsakymo Nr. DV-111 „Dėl komisijos Pasvalio rajono savivaldybės visuomenės sveikatos rėmimo specialiosios programos projektų vertinimui sudarymo pakeitimo
15.	2013-02-19	DV-126	Dėl gripo ir ūminių virgūtinio kvėpavimo takų infekcijų epidemijos pabaigos paskelbimo
17.	2013-03-25	DV-218	Dėl 2013 metų privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto lėšų sveikatos priežiūrai mokyklose paskyrimo
18.	2013-10-17	DV-658	Dėl komisijos tarptautinio mokinių mokytojų ir visuomenės sveikatos priežiūros specialistų konkurso „Sveikuolių sveikuoliai“ I etapui organizuoti sudarymo
19.	2013-10-31	DV-705	Dėl Pasvalio rajono savivaldybės asmenų būtiną hospitalizavimo ir (ar) būtiną izoliavimo organizavimo

III. SAVIVALDYBĖS VISUOMENĖS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS VEIKLAI ĮTAKOS TURĖJUSIŲ VEIKSNIŲ APŽVALGA

Išoriniai veiksniai, turintys įtaką savivaldybės vykdytai visuomenės sveikatos priežiūrai ir veiklai	Išorinių veiksnių poveikio rezultatas savivaldybės vykdytai visuomenės sveikatos priežiūrai ir veiklai	Vidiniai veiksniai, turintys įtaką savivaldybės vykdytai visuomenės sveikatos priežiūrai ir veiklai	Vidinių veiksnių poveikio rezultatas savivaldybės vykdytai visuomenės sveikatos priežiūrai ir veiklai
1. Sveikatinimo veiklos sutartis su LR sveikatos apsaugos ministerija Valstybės lėšoms gauti pasirašyta 2013 m. liepos 30 d., o lėšos gautos rugpjūtį šio mėnesio. 2. 3,3 proc. sumažėjęs finansavimas pagal Sveikatinimo veiklos	1. Dėl vėluojančio programinio finansavimo iš valstybės biudžeto ribojamas visuomenės sveikatos priežiūrai ir veiklos planavimas ir efektyvus vykdymas. 2-5. Dėl lėšų trūkumo nepilnai įgyvendintos valstybinės programos.	1. Nerenovuoti mokyklose dirbantys visuomenės sveikatos priežiūrai ir specialistų kabinetai. 2. Kai kuriose bendrojo lavinimo mokyklose visuomenės sveikatos specialistų kabinetų dalinasi su kitais	1-2. Nerenovuoti sveikatos kabinetai mokyklose, taip pat atskiros erdvės nebūna, turėjo įtaką teikiamam visuomenės sveikatos priežiūrai ir paslaugos kokybei ir prieinamumui.

sutartDZ Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija. 3. 8 proc. sumažintas Savivaldybės skirtas finansavimas palyginti su 2012 metais. 4. 19 proc. sumažijęs finansavimas iš PSDF biudžeto. 5. Valstybinams visuomenės sveikatos programoms vykdyti savivaldybės lygmeniu lėšų iš valstybės biudžeto praktiškai neskiriama 6. Neskirtas finansavimas 2013 i Sveikatos meto veiklų įgyvendinimui 7. Nėra parengto ir patvirtinto bendro visuomenės sveikatos prieigai ro paslaugų katalogo, teisės aktais nustatyto paslaugų kainų ir jų paskaičiavimo metodikų 8. Visuomenės sveikata labiausiai priklauso nuo gyvensenos, tačiau gyventojų vertybės ir elgesio neigiamai veikia nepalankios socialiniai, ekonominiai veiksniai. 9. Teisės aktais neregamentuotas bendradarbiavimo tarp asmens ir visuomenės sveikatos prieigai ro lėšų	6. Dėl lėšų trūkumo rajone įgyvendinta tik dalis 2013 Sveikatos metų priemonių 7. Trūksta konkretumo ir aiškiaus reglamentavimo teikiant visuomenės sveikatos prieigai ro paslaugas gyventojams. 8. Susidariusi nepalanki socialinė, negerėjanti ekonominė galios situacija neigiamai atsiliepia gyventojų sveikatai bei jų gyvenimo kokybei. 9. Tarp institucinio bendradarbiavimo trūkumas	specialistais (soc. pedagogais, psichologais). 3. Kaimo bendruomenės ir nevyriausybinių organizacijų vis aktyviau dalyvauja DZ sveikatinimo veikloje 4. Pasvalio rajono savivaldybės Visuomenės sveikatos biuras baigia įgyvendinti projektą „Sveikos gyvensenos mokymai Pasvalio rajono kaimo gyventojams pagal vietos plėtros strategiją“ 5. Pasvalio rajono integravta 2007 i 2013 m. vietos plėtros strategija gyvenimo kokybei kaime gerinti 2 prioriteto „Etnokultūrinio tapatumo puoselėjimas, kultūringos ir sveikos gyvensenos ugdymas bei gerosios patirties sklaida“.	3. Visuomenės sveikatos biuras 2013 metais pasirašė 9 bendradarbiavimo sutartis su kaimo bendruomenėmis, nevyriausybėmis, organizacijomis, šeimomis, seniūnijomis. 4. Pasvalio rajono gyventojai dalyvauja sveikos gyvensenos įgyvendinimo buvose nuosekliai stiprinama gyventojų sveikos gyvensenos motyvacija bei formuojama rajono gyventojų asmeninė atsakomybė už savo sveikatą. Rajono gyventojams suteikta informacija apie sveikos gyvensenos, fizinio aktyvumo naudą
--	--	--	---

IV. BENDRUOMENĖS SVEIKATOS BŪKLĖS ANALIZĖ

2013 m. visuomenės sveikatos stebėseną buvo vykdoma pagal Pasvalio rajono savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos 2012 i 2014 metų programą patvirtintą Pasvalio rajono savivaldybės tarybos 2012 m. lapkričio 28 d. sprendimu Nr. T1-240. Buvo renkami 2007 i 2013 m. (pagal duomenų gautini teikiamą informaciją) Pasvalio rajono savivaldybės visuomenės sveikatos būklės atspindintys rodikliai: gyventojų mirtingumas, gimstamumas, sergamumas neinfekcinėmis ir

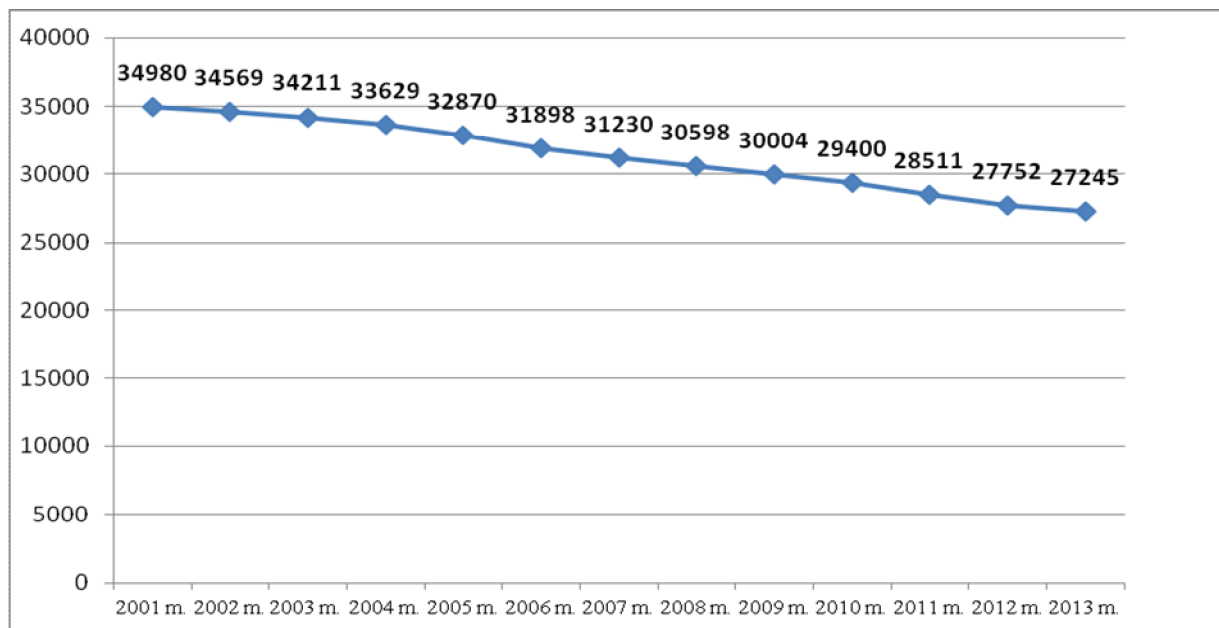
infekcinėmis ligomis, traumų skaičius ir pan. Dauguma sveikatos rodiklių buvo gauti iš centralizuotai teikiamų duomenų šaltinių Statistikos departamento, Higienos instituto sveikatos informacinio centro leidinių ir kompiuterinių duomenų bazių.

Bendruomenės sveikatos būklės analizėje lyginami 2007 ir 2012 m., dalinai 2013 m. gyventojų sveikatos rodiklių duomenys.

1. Demografinė ir socialinė-ekonominė būklė

1.1. Gyventojai

Gyventojų skaičius Pasvalio rajone mažėja. 2001 m. pradžioje gyveno 34 980, o 2013 m. pradžioje 27 245 gyventojai. Per pastaruosius tryliką metų gyventojų sumažėjo 7 735 arba 22,11 proc. (1 pav.).

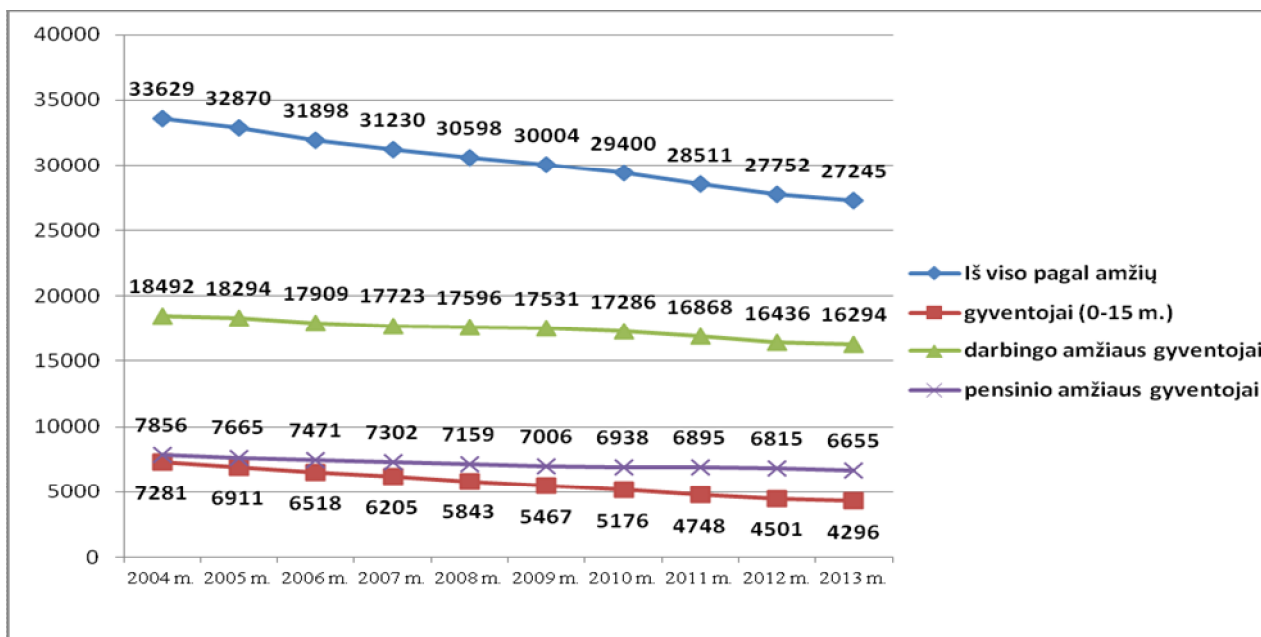

**1 pav. Gyventojų skaičiaus kitimas Pasvalio rajono savivaldybėje
2001–2013 m. pradžioje (abs. sk.)**

Šaltinis: Statistikos departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės

Vertinant vyrų ir moterų demografinę situaciją Pasvalio rajone vyrų gyvena daugiau nei moterų. 2013 metų pradžioje Pasvalio rajone buvo užregistruoti 12 786 vyrai (46,93 proc. Pasvalio rajono gyventojų) ir 14 459 moterys (53,07 proc.).

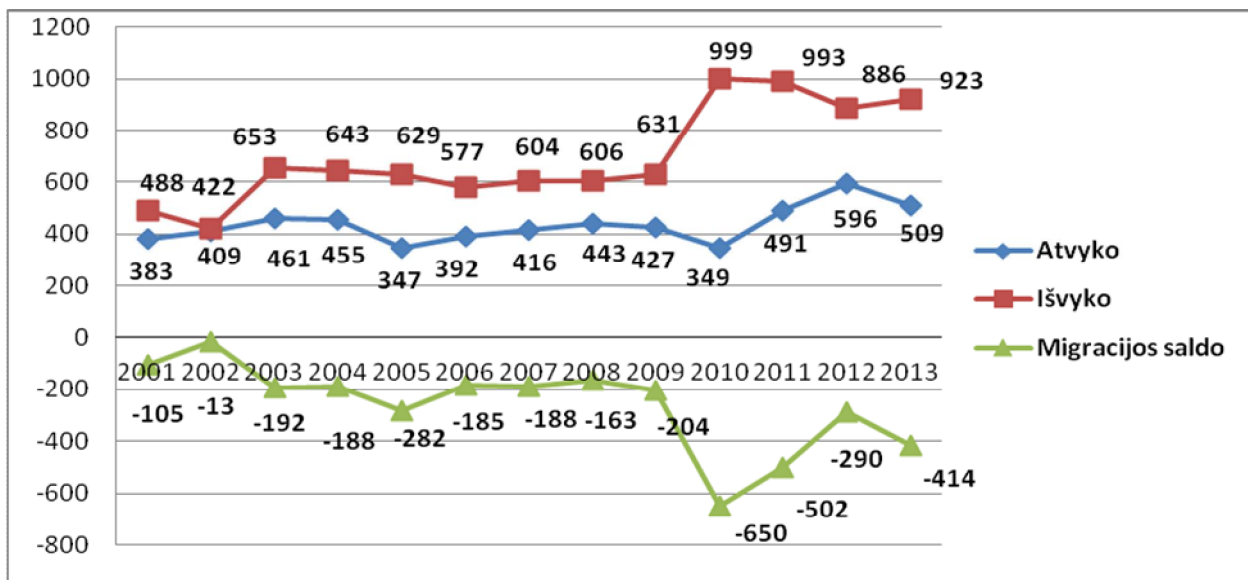
2013 m. Pasvalio rajone gyveno 6 655 pensinio amžiaus gyventojai ir tai sudarė 24,43 proc. visų minėtais metais rajone gyvenusių asmenų. Didžiausią grupę gyventojų užėmė darbingo amžiaus žmonės (59,81 proc.) (lyginant su 2012 m., ji padaugėjo 0,59 proc.), o mažiausią – gyventojai iki 15 metų amžiaus (15,77 proc.). Vertinant gyventojų skaičių pagal tris sustambintas amžiaus grupes, pastebima, kad nuo 2001 iki 2013 metų jaunuomenė Pasvalio rajone sumažėjo 2 985 (41 proc.), darbingo amžiaus gyventojų sumažėjo 2 198 (11,89 proc.), o pensinio amžiaus gyventojų – 1 201 (15,29 proc.) (2 pav.).

2 pav. Gyventojų skaičiaus kitimas pagal amžių Pasvalio rajono savivaldybėje 2001–2013 m. pradžioje (abs. sk.)

Šaltinis: Statistikos departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės

2001–2013 m. pagrindinė gyventojų skaičiaus sumažėjimo priežastis buvo neigiamas *migracijos saldo* – tai atvykusių ir išvykusių iš tam tikros teritorijos žmonių skaičiaus skirtumas. Šis skirtumas Pasvalio rajone išliko neigiamas nuo 2001 m., o tai reiškia, kad išvyko daugiau žmonių nei atvyko gyventi. 2001–2009 m. emigrantų skaičius perskaičiuotas remiantis Lietuvos Respublikos 2011 m. visuotinio gyventojų ir būstų surašymo rezultatais bei 2006–2010 m. atliktu statistiniu tyrimu, kuriais remiantis buvo nustatinti 2001–2009 m. nedeklaruotos emigracijos srautai, duomenimis. 2013 m. Pasvalio rajone atvyko 509 gyventojai, o išvyko – 923, migracijos saldo – -414 (3 pav.).

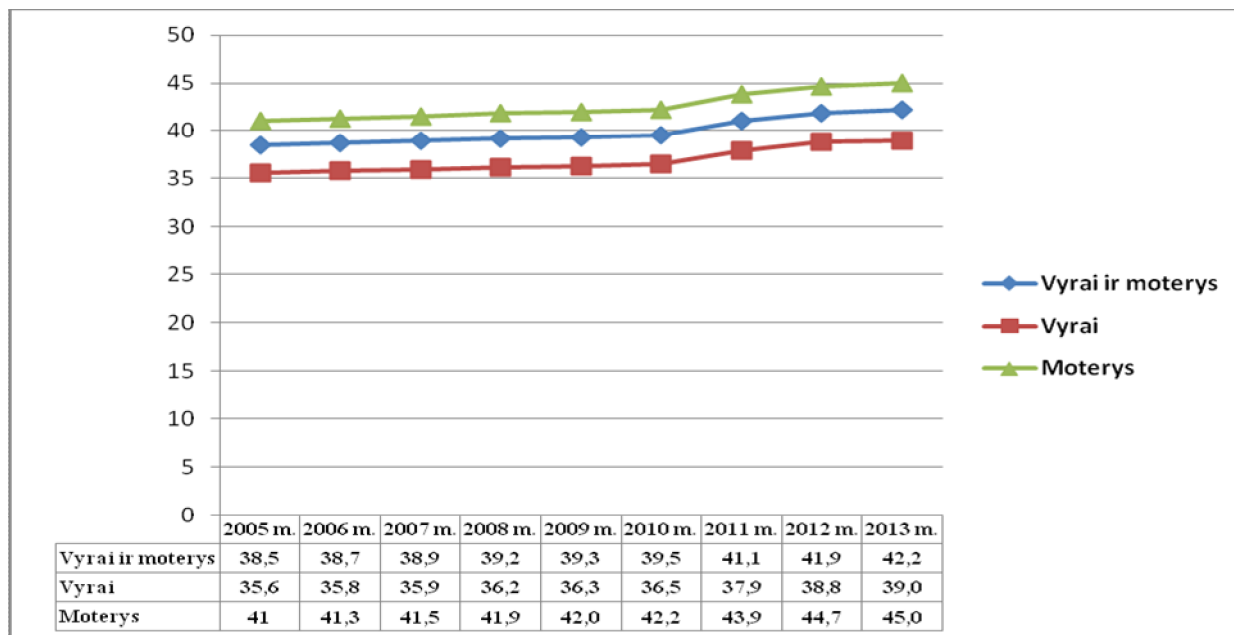

3 pav. Migracijos saldo dinamika Pasvalio rajone 2001–2013 m. (abs. sk.)

Šaltinis: Statistikos departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės

Taip pat gyventojų skaičius mažėjo ir dėl neigiamos natūralios gyventojų kaitos. Minėtu laikotarpiu Pasvalio rajone mirė 2 560 gyventojais daugiau negu gimė kūdikių. Lyginant Pasvalio rajono mirtingumo rodiklius su Lietuvos ir Panevėžio apskrities rodikliais, jie yra didesni Pasvalio rajone.

Nuo 2001 iki 2013 metų kaime gyvenančių žmonių sumažėjo 4 803 (20,31 proc.), o mieste gyvenančių gyventojų – sumažėjo 1 581 (15,84 proc.). Pasvalio rajone nuo 2005 iki 2013 m. pasvaliečių amžiaus vidurkis pailgėjo 3,7 metais. 2013 m. pradžioje buvo 42,2 metų (atitinkamai moterims 45,0, vyrams 39,0) (4 pav.).

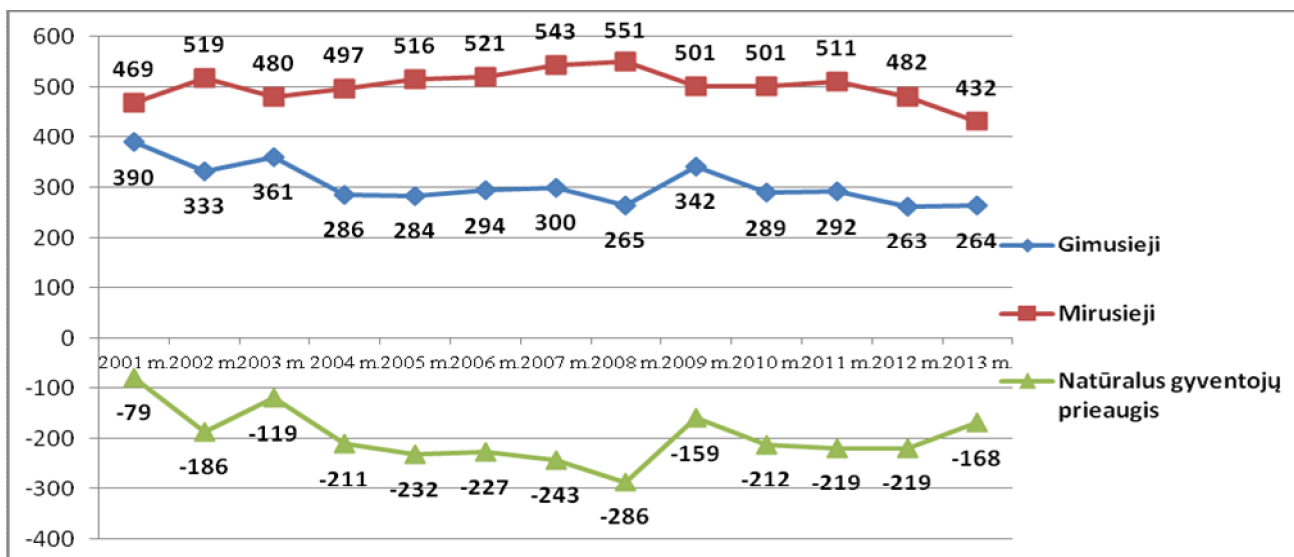
4 pav. Vidutinis gyventojų amžius metų pradžioje 2005–2013 m.
 Šaltinis: Statistikos departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės

1.2. Gimstamumas

Statistikos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės duomenimis, Pasvalio rajone užregistruotų santuokų skaičius nuo 2003 m. iki 2008 m. didėjo (77 santuokomis), o nuo 2009 m. iki 2011 m. sumažėjo 69 santuokomis. 2012 m. susituokė 45 poromis daugiau nei 2011 m. 2013 m. santuokų skaičius beveik nekito, susituokė 173 poros, bet šiek tiek sumažėjo ištūkų skaičius – 70, 20 ištūkų daugiau nei 2012 m. Iš viso per šį laikotarpį užregistruotos 2 005 santuokos ir 1 099 ištūkų. Galima teigti, kad daugiau nei pusė susituokusių žmonių išsiskiria.

Gimstamumo rodiklis šiek tiek mažesnis pagal lygį skiriamas žmogėms daugiau nei 15, vidutiniškai 15 ir daugiau kaip 25 gyvi gimė kiekvienai 1000-iui gyventojų per metus.

Statistikos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės duomenimis, 2001 ir 2012 m. laikotarpiu Pasvalio rajone buvo stebimas mažėjantis gimstamumas (32,56 proc.), bet 2013 m. situacija nežymiai stabilizavosi, rajone gimė 1 kiekvienai daugiau nei 2012 m. (5 pav.).

5 pav. Natūrali gyventojų kaita Pasvalio rajone 2001–2013 m. (abs. sk.)

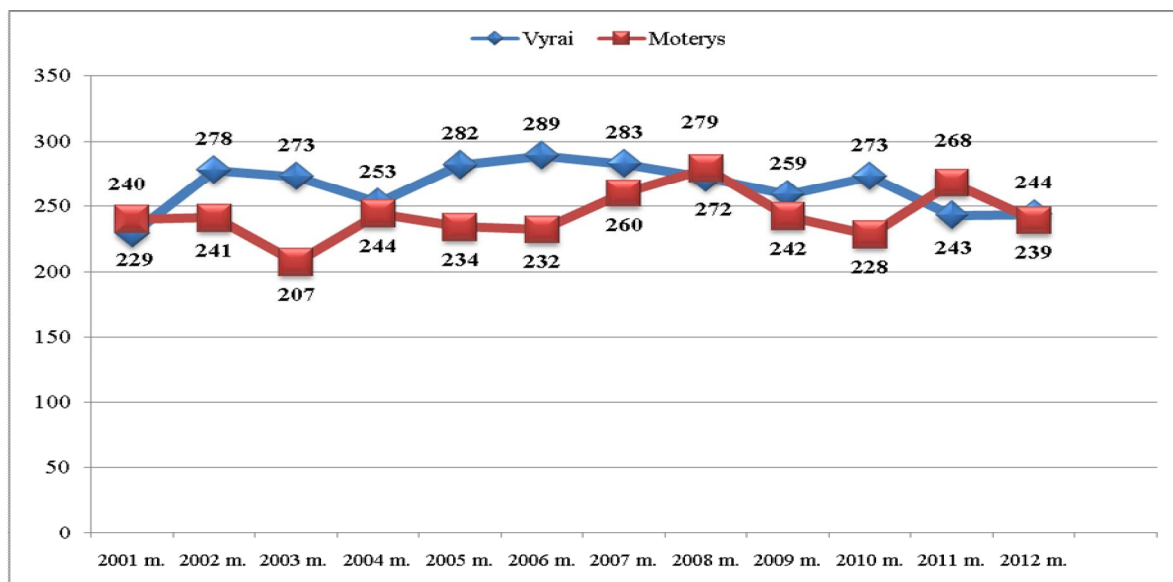
Šaltinis: Statistikos departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės

2013 m. Pasvalio rajone gimė 264 kūdikiai. Nuo 2001 m. gimė 3 963 kūdikiai. Daugiausia Pasvalio rajone gimdo 25–29 metų moterys.

1.3. Mirtingumas

2001–2012 m. mirtingumas Pasvalio rajone išliko didesnis nei Panevėžio apskrityje ir Lietuvoje. Vertinant mirtingumą pagal intensyvumo lygius, didžiausias Pasvalio rajone per šį laikotarpį buvo pasiektas 2012 m. – 1000 gyventojų teko po 17,5 mirusiojo. Analizuojant bendrą šalies situaciją 2001–2012 metų laikotarpiu didžiausias mirtingumas buvo užfiksuotas 2012 m. – 13,7, Panevėžio apskrityje – 15,1. Lyginant su bendra šalies situacija, Pasvalio rajone mirtingumo rodiklis 2012 metais buvo 3,8, o su Panevėžio apskrityje – 1,4 atvejo didesnis nei bendras Lietuvos mirtingumo rodiklis. Pagal intensyvumo lygį mirtingumas Pasvalio rajone ir Panevėžio apskrityje yra didelis, tuo tarpu Lietuvoje išlieka vidutinis.

Statistikos departamento duomenimis 2013 m. Pasvalio rajone mirė 432 gyventojai, 2001–2013 m. mirė 6 524 žmonės. Visoje šalyje daugiau mirė vyrų nei moterų. Panevėžio apskrityje ir Pasvalio rajone 2001–2012 m. dažniausia pastebimas didesnis vyrų mirtingumas, tačiau 2004 m. Panevėžio apskrityje mirė 31 moterimi daugiau, o Pasvalio rajone 2001 m. – 11, 2008 m. – 7, 2011 m. – 25 moterimis mirė daugiau nei vyrų. Iš viso 2012 m. Pasvalio rajone mirė 482 gyventojai, iš jų 244 (50,52 proc.) vyrai ir 239 (49,48 proc.) moterys (6 pav.).

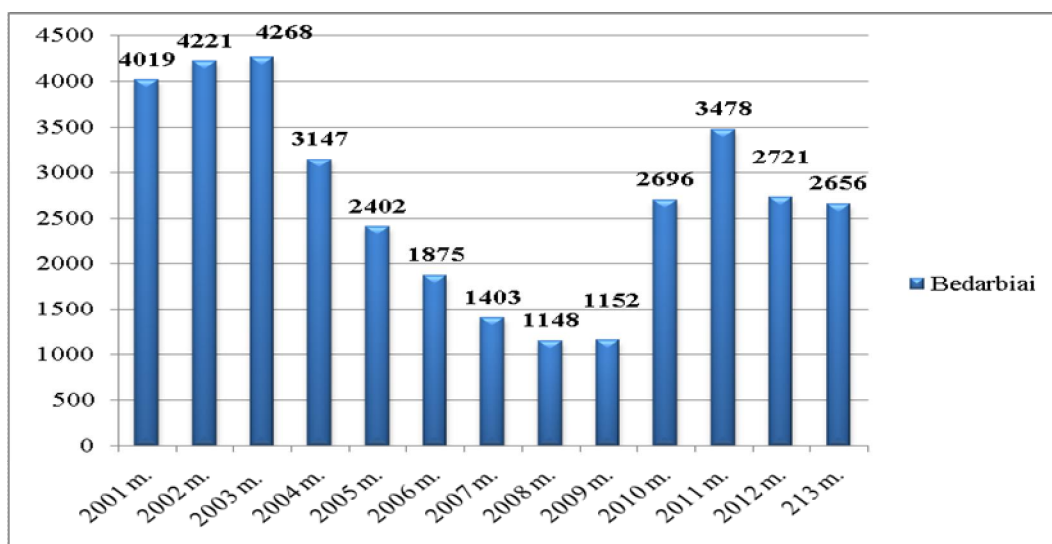

6 pav. Mirtingumas Pasvalio rajone 2001–2012 m. (abs. sk.)

Šaltinis: Statistikos departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės

1.4. Nedarbo lygis

Socialiniai veiksniai veikia mūsų sveikatą o nuo asmens ir visuomenės sveikatos priklauso ir socialinė gerovė. Susirgęs asmuo yra ne toks darbingas arba visai nedarbingas, jis nesukuria produkto ir praranda dalį pajamų gauti iš jo. Vienas iš svarbiausių rodiklių atskleidžiančių galios socialinį-ekonominių būklių, yra bedarbių skaičius. Mokslininkų teigimu, bedarbių yra vienas iš pagrindinių socialinių veiksnių, kuris sukelia tiek psichologinius, tiek fizinius negalavimus. Analizuojant 2001–2013 m. sausio 1 d. duomenis matyti, kad Panevėžio teritorinėse darbo biršose Pasvalio skyriuje registruoti bedarbių skaičiai didžiausi buvo 2001–2003 m. Nuo 2004 m. iki 2009 m. bedarbių skaičius rajone mažėjo, tačiau 2010–2013 m. bedarbių skaičius žymiai išaugo (atitinkamai 2010 m. – 2 696, 2011 m. – 3 478, 2012 m. – 2 721, 2013 m. – 2 656 bedarbiai) (7 pav.). Iš 2010–2013 m. vidutiniškai buvo darbinami apie 8 proc. bedarbių.

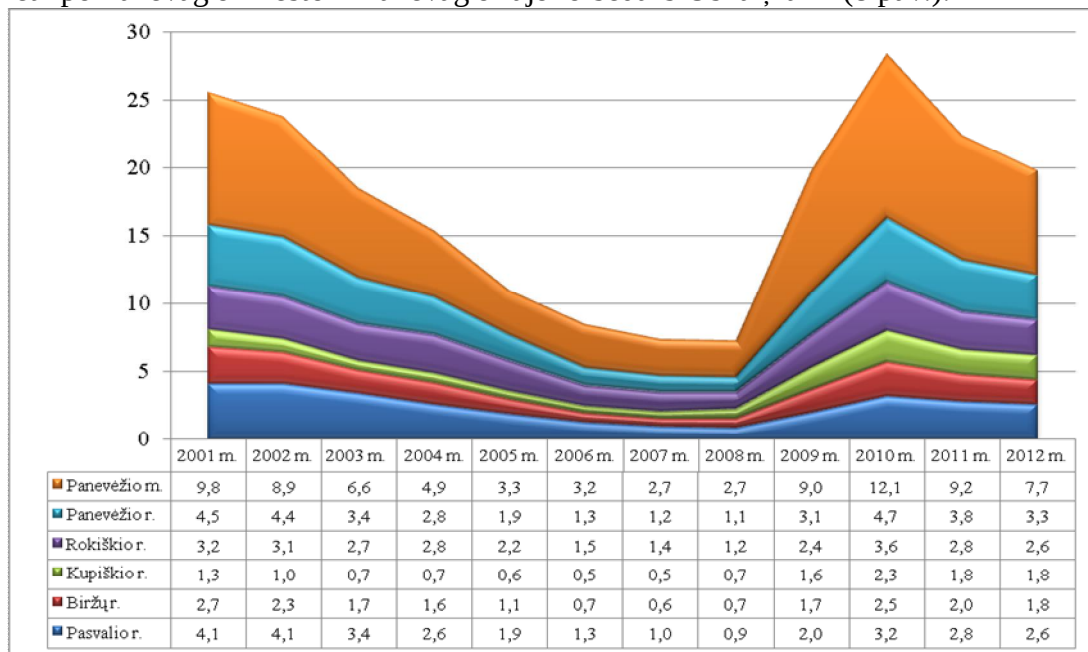

7 pav. Registruoti bedarbiai Pasvalio rajone 2001–2013 m. sausio 1 d. duomenimis (abs. sk.)

Šaltinis: Panevėžio darbo biršos Pasvalio skyrius

2012 m. Pasvalio rajone bedarbių procentas nuo darbingo amžiaus gyventojų nukrito, lyginant su 2010 m., tačiau išliko aukštesnis nei 2005–2008 m. Nedarbo lygis nuo 2008 iki 2010

meto Pasvalio rajone padidėjo 3 kartus. Lyginant su Panevėžio apskrityje, Pasvalio rajonas užima trečią vietą po Panevėžio miesto ir Panevėžio rajono bedarbių skaičiumi (8 pav.).

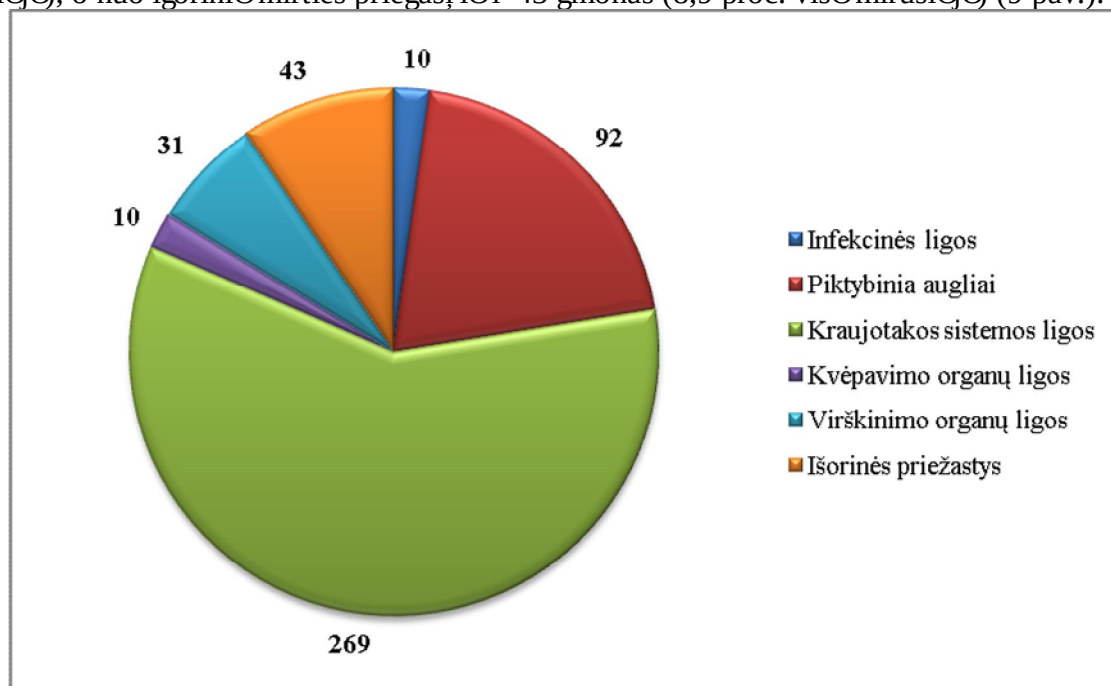
8 pav. Registruoti bedarbiai Panevėžio apskrityje 2001–2012 m. (tūkst.)

Šaltinis: Statistikos departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės

2. Gyventojų sveikatos būklė

2.1. Mirtingumas pagal priežastis

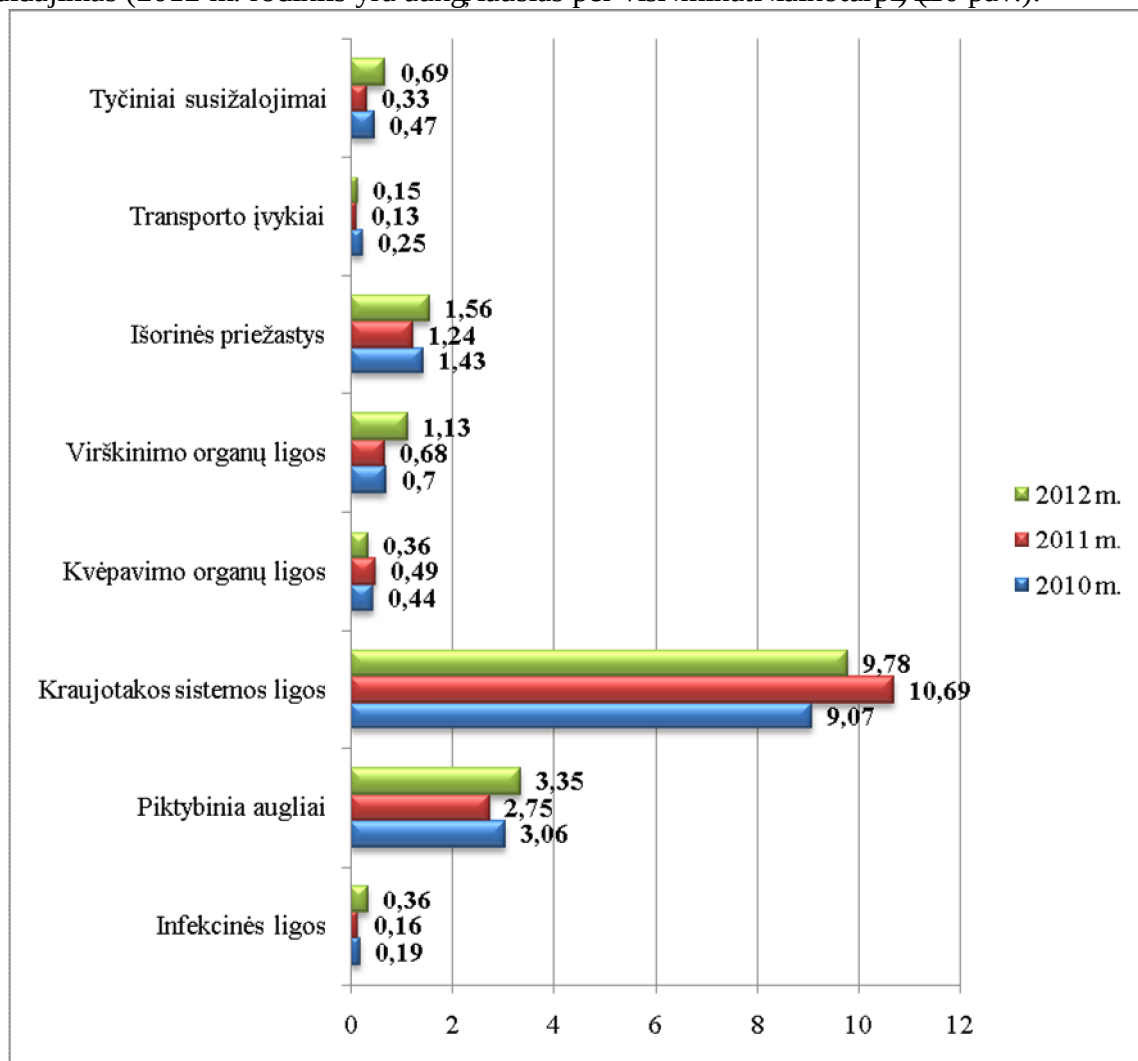
2001 iki 2012 m. kraujotakos sistemos ligos, piktybiniai navikai ir iğorinės mirties prieğastys i pagrindinės Pasvalio rajono gyventojų mirties prieğastys. Ėios prieğastys 2012 m. sudarė 87,67 proc. visų mirties prieğasų i. Nuo kraujotakos sistemos ligų mirė daugiau nei pusė, t. y. 269 ġmonės, arba 55,69 proc. visų mirusiųjų nuo piktybinių navikų i 92 ġmonės (19,05 proc. visų mirusiųjų), o nuo iğorinių mirties prieğasų i 43 ġmonės (8,9 proc. visų mirusiųjų) (9 pav.).

9 pav. Mirtingumas pagal priežastis Pasvalio rajone 2012 m. (abs. sk.)

Šaltinis: Higienos instituto Sveikatos informacijos centras

2001-2012 m. mirtingumas kraujotakos sistemos ligomis Pasvalio rajone aukščiausias lygis per šį laikotarpį pasiekė 2011 m. – 10,69 mirusiojo. 2011 m. mirtingumas šios sistemos ligomis išaugo 2,98 atvejais 1000 gyventojų daugiau nei 2001 m. Mirtingumas nuo piktybinių auglių svyruoja nuo 2,49 iki 3,35 (aukščiausias rodiklis 2012 m.) atvejo 1000 gyventojų 2012 m. Pasvalio rajono piktybinių navikų mirčių struktūroje, dominuoja mirtys nuo trachėjos-plaučių piktybinių navikų (23 mirusieji arba 25 proc. visų mirusių nuo piktybinių navikų), krūtų (moterų) ir priepinėš liaukos piktybinių navikų (atitinkamai 7 (7,6 proc.) ir 6 (6,52 proc.) mirusieji). Analizuojant mirtingumą dėl įgimtųjų mirties priežasčių 2001-2012 m. Pastebimas didžiausias rodiklis 2002 m. 2,19 atvejais 1000 gyventojų o mažiausias 2009 m. – 0,94 atvejais. Mirtingumo dėl kvėpavimo organų ligų pastebimas neigiamas rodiklio mažėjimas, tuo metu dėl virškinimo organų ligų – didėjimas (2012 m. rodiklis yra aukščiausias per visą naminat laikotarpį (10 pav.).

10 pav. Mirtingumas pagal priežastis Pasvalio rajone 2010–2012 m. (1000 gyventojų)

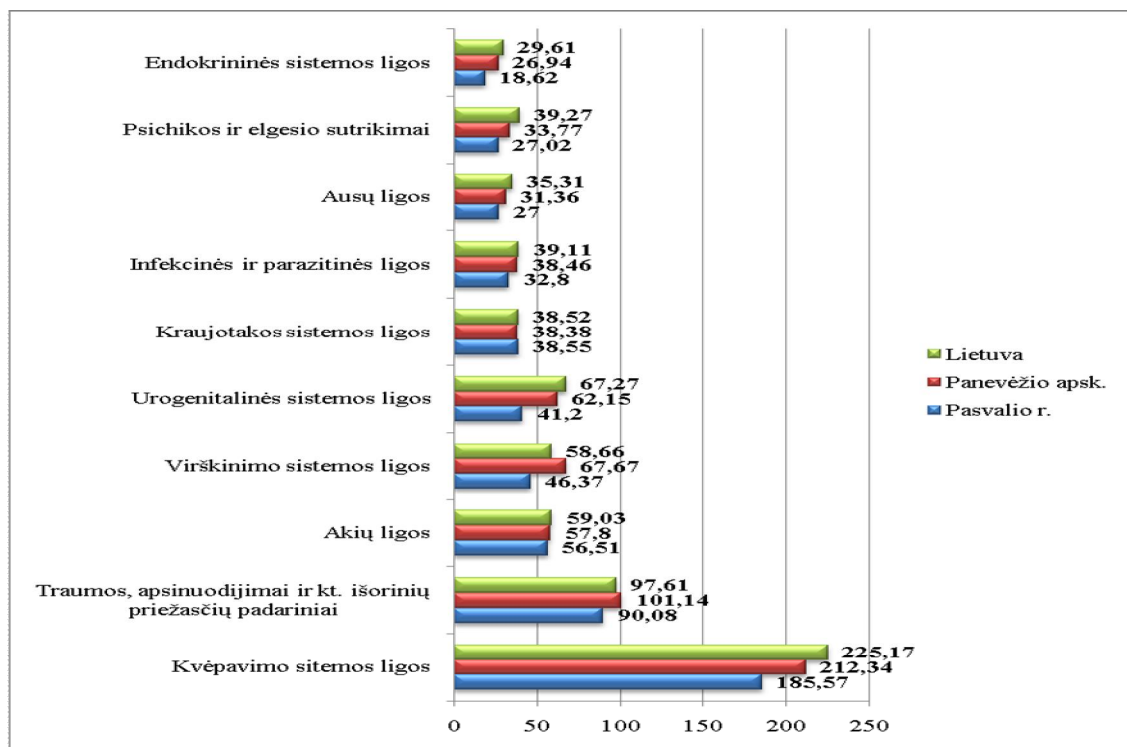
Šaltinis: Higienos instituto Sveikatos informacijos centras

Pasvalio rajono gyventojų mirtingumas kraujotakos sistemos ligomis, lyginant su Lietuvos ir Panevėžio apskrities duomenimis, 2012 m. yra didžiausias (Pasvalio r. – 9,8, Panevėžio apsk. – 8,8, Lietuvos – 7,76 atvejais 1000 atitinkamo amžiaus gyventojų). Mirusieji pagal piktybinių navikų lokalizaciją Pasvalio rajono gyventojai lenkia trachėjos-plaučių, melanomos ir kitų odos, krūtų, gimdos kaklelio ir limfinio, kraujodaros ir giminingų audinių navikų Panevėžio apskrities ir Lietuvos rodiklius.

2.2. Sergamumas

Analizuojant sergamumo situaciją pastebima, kad 2012 m. Pasvalio rajone registruojamas didžiausias sergamumas kvėpavimo sistemos ligomis – 185,57 atvejai (1000 gyventojų), traumos, apsinuodijimai ir kt. išorinių priežasčių ligomis – 90,08, akių ligos – 56,51, virškinimo sistemos ligos – 46,37, urogenitalinės sistemos ligos – 41,20, infekcinės ir parazitinės ligos – 32,80, ausų ligos – 27,02, psichikos ir elgesio ligos – 24,18, endokrininės sistemos ligos – 18,62.

Higienos instituto Sveikatos informacijos centro duomenimis, Pasvalio rajono gyventojų sergamumas yra mažesnis už Lietuvos Respublikos ir Panevėžio apskrities sergamumo rodiklius, tenkančius 1000 gyventojų (11 pav.). Pasvalio rajono sergamumo kraujotakos sistemos ligomis rodikliai neįvertinami aukštesni už šalies ir Panevėžio apskrities rodiklius.

11 pav. Sergamumas pagal priežastis Lietuvoje, Panevėžio apsk., Pasvalio rajone 2012 m. (1000 gyventojų)

Šaltinis: Higienos instituto Sveikatos informacijos centras

Higienos instituto Sveikatos informacijos centro duomenimis, Pasvalio rajono gyventojų sergamumas yra mažesnis už Lietuvos Respublikos ir Panevėžio apskrities sergamumo rodiklius, tenkančius 1000 gyventojų. Pasvalio rajono sergamumo kraujotakos sistemos ligomis rodikliai neįvertinami aukštesni už šalies ir Panevėžio apskrities rodiklius.

Analizuojant gyventojų sergamumą infekcinėmis ligomis, matyti, kad Pasvalio rajone 2013 m., lyginant su 2012 m., susirgimų infekcinėmis ligomis užregistruota žymiai daugiau, ypač susirgimų ūminėmis viršutinių kvėpavimo takų infekcijomis, kurių užregistruota 83,1 proc. daugiau. Padidėjo sergamumas gripu, erkiniu encefalitu, meningitu, niegais, pedikulioze, ūminio infekcinio pobūdžio. Fiksuotas 3 atvejais didesnis susirgimų tuberkulioze skaičius. Sumažėjo susirgimų vėjaraupiais, salmonelioze. (žr. 1 lentelę).

1 lentelė. Pasvalio rajono gyventojų sergamumas infekcinėmis ligomis 2008–2013 m.

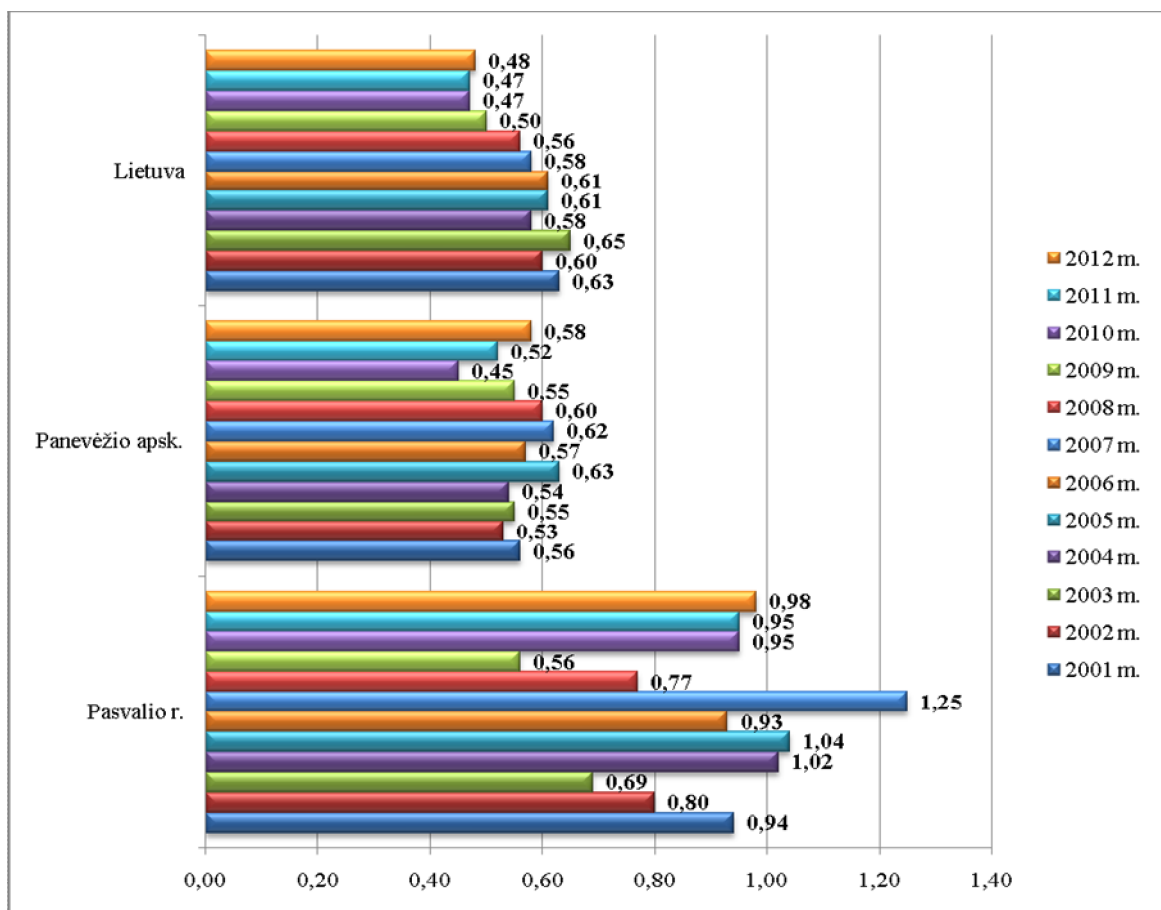
Liga	2008 m.	2009 m.	2010 m.	2011 m.	2012 m.	2013 m.
Gripas	71	414	10	197	2	154
Ūminės viršutinių kvėpavimo takų infekcijos	609	1526	325	1721	2662	4874

Vėjaraupiai	61	137	97	190	66	50
Erkinis encefalitas	8	10	4	2	3	13
Laimo liga	6	28	8	1	7	6
Virusinis meningitas	2	1	3	4	2	3
Bakterinis meningitas	0	0	0	0	0	3
Meningokokinė infekcija	1	0	0	0	1	1
Askaridozė	1	5	0	2	0	0
Enterobiozė	27	5	0	3	2	1
Pedikulozė ir ftiriazė	26	9	5	7	7	12
Niežai	46	29	12	26	27	41
Dermatofitijos	7	9	16	13	4	11
Sifilis	1	1	1	0	1	1
Virusiniai hepatitai	2	0	1	1	0	0
Tuberkuliozė (patvirtinta bakteriologiškai ir histologiškai)	19	15	23	23	21	24
Skarlatina	17	8	17	8	7	7
Virusinės ūminės infekcijos (nepatikslintos)	11	8	20	25	17	13
Virusinės ūminės infekcijos (patikslintos)	31	30	36	53	24	33
Nepatikslintos bakterinės ūminės infekcijos	52	50	47	54	40	45
Kitos patikslintos bakterinės ūminės infekcijos	10	12	11	6	19	11
Kitos salmoneliozės	18	17	17	8	21	3
Čiugeliozė	0	0	1	0	1	0

Duomenų šaltinis: Panevėžio visuomenės centro Pasvalio skyrius

2.3. Sergamumas ir ligotumas tuberkulioze

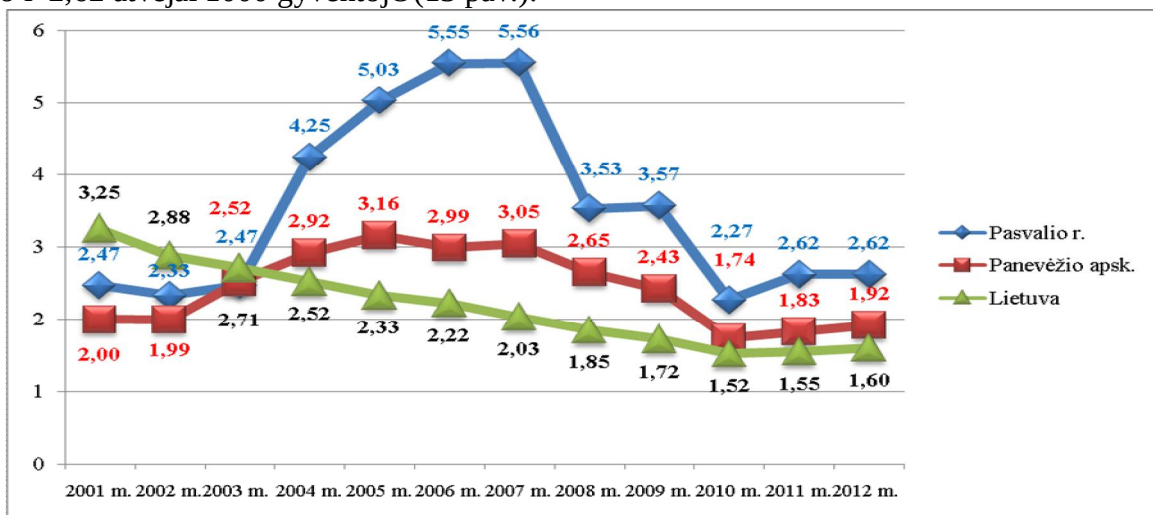
Vertinant 2001 ir 2012 m. sergamumą tuberkulioze, Pasvalio rajono gyventojų sergančių aktyvia tuberkuliozės forma, yra daugiau nei Lietuvos ir Panevėžio apskrities (2012 m. atitinkamai Lietuvos – 0,48, Panevėžio apskr. – 0,58, Pasvalio r. – 0,98 atvejai 1000 gyventojų). Lyginant su 2011 m. visose teritorijose rodikliai neigiamai aukštesni. Pasvalio rajono gyventojų sergamumas tuberkulioze 2,18 karto aukštesnis nei Panevėžio rajono, 2,09 karto nei Panevėžio miesto, 1,75 ir Kupiškio rajono, 1,58 karto daugiau nei Birgėjų rajono ir 1,44 karto ir Rokiškio rajono (12 pav.).

12 pav. Sergamumas tuberkulioze Panevėžio apskrityje 2001–2012 m. (1000 gyventojų)

Šaltinis: Higienos instituto Sveikatos informacijos centras

Pasvalio rajono gyventojų ligotumas tuberkulioze aukštesnis nei Lietuvos ir Panevėžio apskrities. Nuo 2003 m. pastebimas staigus (2007 m. i 2,25 karto) kreivės kilimas aukštesnis (atitinkamai 2003 m. i 2,47, 2004 m. i 4,25, 2005 m. i 5,03, 2006 m. i 5,55, 2007 m. 5,56 atvejai 1000 gyventojų), o nuo 2008 m. rodiklis pastebimai sumažėja (3,53 atvejai). 2012 m. lygio i 2,62 atvejai 1000 gyventojų (13 pav.).

13 pav. Ligotumas tuberkulioze Lietuvoje, Panevėžio apsk., Pasvalio rajone 2001–2012 m. (1000 gyventojų)

Šaltinis: Higienos instituto Sveikatos informacijos centras

Tuberkulioze serga daugiau vyrai nei moterys. 2012 m. vyrų ligotumas 5,67 karto aukštesnis už moterų. O stebint ligotumą 2001 i 2012 m. pagal gyvenamąją vietą, sergančių tuberkulioze

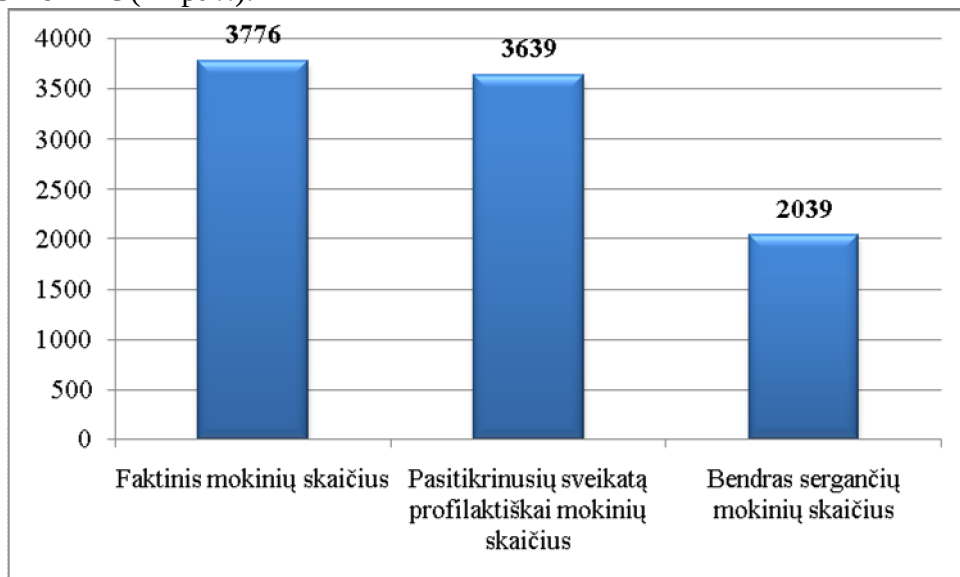
daugiau miesto gyventojų tik keletą metų pastebimas didesnis kaimo gyventojų ligotumas (atitinkamai 2002 m. – 2,24, 2006 m. – 5,19, 2007 m. – 5,03 ir 2009 m. – 3,80).

2.4. Bendras sergamumas

Bendras sergamumas parodo, kiek per metus buvo užregistruotų visų ligos atvejų (naujų ir kartotinių), dėl kurių buvo kreiptasi į sveikatos priežiūros įstaigas, ir tai metų vidutinio gyventojų skaičiaus santykis. 2012 m. Pasvalio rajone bendrojo sergamumo rodikliai tiek suaugusiųjų, tiek vaikų buvo geresni nei Panevėžio apskrityje ir Lietuvoje. 2012 m. didžiausias Pasvalio rajono gyventojų bendras sergamumas buvo kvėpavimo sistemos (312,9 atvejai 1000 gyventojų), kraujotakos sistemos (205,4 atvejai), jungiamojo audinio ir skeleto-raumenų sistemos ligomis (163,8 atvejai), akių ligomis (110,3 atvejai).

3. Mokinių profilaktinė sveikatos priežiūra

Remiantis 2012–2013 mokslo metų moksleivių sveikatos sutrikimų ir sergamumo suvestine, paaiškėjo, kad sveikatos nepasitikrino 137 mokiniai, tai sudaro 3,63 proc. iš visų mokyklas lankančių ugdytinių. Bendras sergančiųjų skaičius sudarė 2 039 (56,03 proc.) iš visų sveikatinusių mokinių (14 pav.).

14 pav. Pasvalio rajono bendrojo lavinimo įstaigų mokinių skaičius 2012–2013 m. m. (abs. sk.)

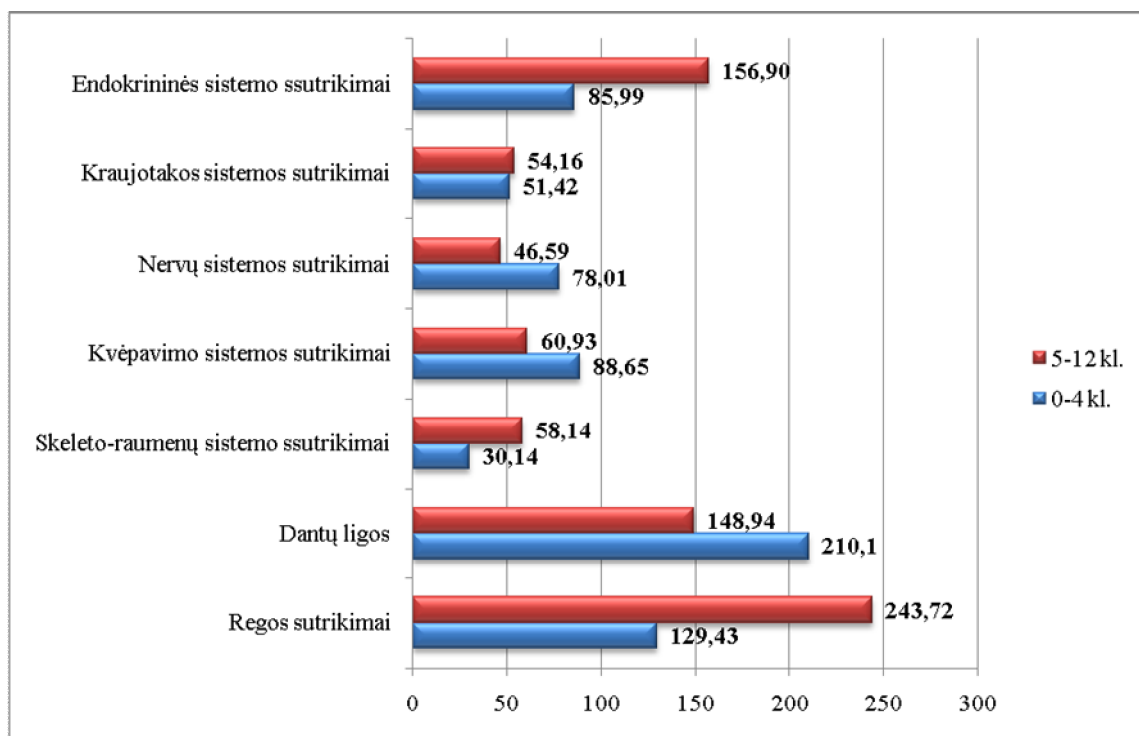
Šaltinis: Pasvalio rajono savivaldybės Visuomenės sveikatos biuras

Iš 3 639 sveikatinusių mokinių 518 pradinio klasių mokinių yra sveiki, serga – 54,08 proc. Iš 2 511 sveikatinusių 5–12 klasių mokinių – 39,26 proc. turi sveikatos sutrikimų. 1 082 vyresniųjų klasių mokiniai yra sveiki.

Vyresnėse klasėse sergančiųjų mokinių skaičius didesnis, nei pradinėse klasėse – 67,98 atvejais daugiau (1000 sveikatinusiųjų). Bendras 0–12 klasėse tenkančių susirgimų skaičius yra 859,85 atvejai (atitinkamai 0–4 kl. 812,94 atvejai, 5–12 kl. tenka 880,92 atvejai 1000 pasitikrinusiųjų). Profilaktinio patikrinimo metu fiksuojama, ar vaikų svoris ne per mažas jėgai ir amžiui, ar nėra antsvorio ir nutukimo. Daugiausia (59 atvejai) 0–12 klasių mokiniams nustatyta antsvorio susirgimų.

Kiekvienais metais dažniausiai fiksuojama regos (gėvairumas, miopija, toliaregystė, astigmatizmas) sutrikimai – 758 atvejai (24,22 proc. visų susirgimų), iš jų 66,22 proc. sudarė miopija – 502 atvejai (16,04 proc. visų susirgimų). Dantų ligos rastos 611 mokiniui (16,79 proc. visų pasitikrinusiųjų). Skeleto-raumenų sistemos sutrikimai diagnozuoti 13,49 proc. (491 atvejai) iš 3639 sveikatinusių mokinių, 5,6 proc. (205 atvejai) mokiniui nustatyti nervų sistemos sutrikimai.

bei 6,9 proc. (253 atvejai) kvėpavimo sistemos problemų 5,3 proc. (194 atvejai) mokinių registruoti kraujotakos sistemos bei 4,9 proc. (180 atvejų) endokrininės sistemos ligos. Regos sutrikimai, kraujotakos, skeleto-raumenų endokrininės sistemos ligos dažniau diagnozuotos vyresnėse klasėse, dantų ir kvėpavimo sistemos ligomis dažniau serga pradinėse klasių mokiniai (15 pav.).

15 pav. Pasvalio rajono bendrojo lavinimo mokyklų mokinių dažniausiai sutinkami sutrikimai 2012–2013 m. m. (1000 pasitikrinusių)

Šaltinis: Pasvalio rajono savivaldybės Visuomenės sveikatos biuras

Iš 3 639 sveikatais patikrinusių mokinių pagrindinė fizinio ugdymo grupė skirta 3 393 mokiniams (93,24 proc.), parengiamoji grupė – 4,17 proc., o specialioji – 1,37 proc. mokinių 2012–2013 mokslo metais nuo klaidų ir kultūros pamokų buvo atleisti 17 mokinių.

Vertinant 2009–2012 m. sergamumą pedikulioze, daugiausia sergančių mokinių buvo 2011 m. (atitinkamai 2009 m. – 94, 2010 m. – 126, 2011 m. – 189, 2012 m. – 159 atvejai) (žr. 2 lentelę).

2 lentelė. Sergamumas pedikulioze Pasvalio rajono mokinių tarpe 2009–2012 m. m.

Metai	Patikrinti mokiniai skaičius	Pedikuliozės atvejai	1000-iui patikrinti mokinių tenka
2009 m.	3774	94	2,49
2010 m.	3926	126	3,20
2011 m.	5253	189	3,59
2012 m.	6192	159	2,56

Šaltinis: Pasvalio rajono savivaldybės Visuomenės sveikatos biuras

4. Fizinė aplinka

4.1. Vandens kokybė

Pasvalio valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos duomenimis, 2012 m. visos rajono vandenvietės tiekia saugų geriamąjį vandenį. Geriamajame vandenyje nebuvo nustatyta mikrobinės ar toksinės taršos. Pasvalio rajono kai kuriose vandenvietėse tiekiamas vanduo neatitinka vandens kokybės dėl indikatorių rodiklių tiek iš grūdinių, tiek iš vartojimo įtaipų virgijo bendroji geležis.

Didžiausi geležies kiekiai nustatyti Bajoraliu (virgija nustatytą normą 8 kartus), Nakiškiu (virgija nustatytą normą 6 kartus), Čadeikiu (virgija nustatytą normą 5 kartus) ir kitose vandenvietėse. Dideli sulfatų kiekiai nustatyti Bajoraliu (virgija nustatytą normą 6 kartus), Čadeikiu gręžiniuose. Net 16 vandenviečių drumstumas virgija leistinas normas. Leistinos normos: bendroji geležis 200 µg/l, sulfatų 250 mg/l, drumstumo 4 DV.

Ėlinių vandens kokybą vertinta pagal higienos normą HN 24:2003 ir gautus pranešimus iš gydymo įstaigų 2011 m. ištirti 44 ėliniai, kurių vandenį žaistui naudoja nągl iosios ir kl dikiai iki 6 mėn. amžiaus. 16 ėlinių (36 proc.) nustatyta mikrobinė tarša, 19 ėlinių (43 proc.) rasta padidintas nitrato kiekis, 1 (2,27 proc.) i nitrato ir 3 (6,8 proc.) i padidintas amonio kiekis. 2013 m. ištirta 20 ėlinių ir 6 ėliniuos (30 proc.) rastas padidintas nitrato kiekis (gr. 3 lentele). Gyventojai informuoti apie galimą pavojų sveikatai bei saugaus vandens vartojimo būdus.

3 lentelė. Informacija apie šulinių vandens kokybę Pasvalio rajone 2009–2013 m.

Metai	Ėlinių sk.	Ištirta ėlinių			
		Nustatyta			
		Mikrobinė tarša	Nitratai	Nitritai	Amonis
2009 m.	40	21	23	0	1
2010 m.	26	19	14	1	2
2011 m.	44	16	19	1	3
2012 m.	10	-	5	-	-
2013 m.	20	-	6	-	-

Higienos instituto duomenimis, 2013 m. Pasvalio rajono Lāvens upės ir Ėilo egero maudyklų vandens kokybą atitiko Lietuvos higienos normos HN 92:2007. Appl dimiai ir jō maudyklų vandens kokybān nustatytus kokybās reikalavimus. Maudyklų vandens kokybās stebāsena vykdoma pagal teisās aktuose numatytus reikalavimus.

V. VYKDYTOS VALSTYBINĖS VISUOMENĖS SVEIKATOS PROGRAMOS IR STRATEGIJOS

Eil. Nr.	Visuomenės sveikatos programos/strategijos pavadinimas	Visuomenės sveikatos programos/strategijos tikslas	Visuomenės sveikatos programos/strategijos priemonės	įvykdytos priemonės
1.	Lietuvos nacionalinė visuomenės sveikatos priežiūros 2006–2013 metų strategija. Lietuvos Nacionalinės visuomenės sveikatos priežiūros 2006–2013 metų strategijos įgyvendinimo priemonių 2009–2013 metų planas	Pagerinti Lietuvos gyventojų gyvenimo kokybę, ilginti gyvenimo trukmę i maęinti sergamumų mirtingumą. Nier nelūmų ypaę daug dāmesio skirti dāgniausioms mirties prieęastims: nelaimingiems atsitikimams ir traumoms, ģirdies ir kraujagyslių ligoms, onkologiniams susirgimams, psichikos sveikatos sutrikimams.	Plātoti visuomenės sveikatos prieęiūrį savivaldybėse i steigti savivaldybių visuomenės sveikatos biurus ir vykdyti visuomenės sveikatos prieęiūrį	Veikia Pasvalio rajono savivaldybės Visuomenės sveikatos biuras, kuris teikia visuomenės sveikatos prieęiūrį paslaugas. 2013 metais Visuomenės sveikatos biuras organizavo 156 sveikatinimo renginius ir priemones, kuriose dalyvavo 4 876 dalyviai, spaudoje ir internete publikavo 481 straipsnį. Informacinę priemonę parengā ir ięplatino 35 standus, atliko 1 tyrimų parengā 3 visuomenės sveikatos stiprinimo programas ir dalyvavo 2 programų įgyvendinime. Visuomenės sveikatos specialistai, dirbantys Pasvalio rajono bendrojo lavinimo

				mokyklose organizavo 349 paskaitas, pamokas ir pranešimus, surengė 152 diskusijas, 85 kitus viešus renginius. Specialistų renginiuose dalyvavo 14 023 dalyviai. Specialistai paruošė 159 standus mokyklose, suteikė 1 611 konsultacijas, dalyvavo rengiant 8 sveikatinimo programas, bendradarbiavo išvystinant 20 programų suteikė pirmąją medicinos pagalbą 410 atvejų dėl pedikuliozės patikrino 5 473 vaikus.
2.	Valstybinė triukšmo prevencijos veiksmų 2007-2013 metų programa (Programos įgyvendinimo 2009-2013 metų priemonių planas)	Numatyti kompleksinius ir koordinuotus veiksmus siekiant valdyti triukšmą ir jo poveikį visuomenės sveikatai.	Nustatyti gyvenamųjų vietovių teritorijas, kuriose būtina išvystinti triukšmo prevencijos priemones. Organizuoti visų amžiaus grupių gyventojams sveikatos ugdymo mokymus akcentuoti triukšmo prevencijai. Pagal kompetencijas teikti visuomenei informaciją triukšmo prevencijos klausimais.	Pasvalio rajono savivaldybės taryba 2013 m. gruodžio 18 d. sprendimu Nr. T1-279 patvirtino Pasvalio rajono savivaldybės aplinkos monitoringo 2014-2019 metų programą įgyvendinti triukšmo monitoringą, numatytos triukšmo matavimo vietas ir ląšos matavimas atlikti. Vykdoma triukšmo prevencijos viešose vietose kontrolė 2013 m. Pasvalio rajono policijos komisariato pareigūnai nustatė 41 triukšmo prevencijos viešose vietose taisyklių pažeidimų. Organizuotas pokalbis „Triukšmo gėla organizmui“, jame dalyvavo 20 mok., organizuotas renginys „Sugink kaip tau triukšmas kenkia“ (skirta Tarptautinei triukšmo suvokimo dienai paminėti), kuriame dalyvavo 50 mokinių. Parengti ir publikuoti 5 standai rajono mokyklose. Parengta 2012 m. triukšmo valdymo informacija ir pateikta Triukšmo prevencijos tarybai.
3.	Nacionalinė narkotikų kontrolės ir narkomanijos prevencijos 2010-2016 metų programa	Stabdyti ir mažinti neteisėtai narkotinių ir psichotropinių medžiagų bei jų piktavalių (prekursorių) pasiūlą ir paklausą narkomanijos plitimui stiprinant asmens ir visuomenės gyvybės sveikatą ir saugumą	Skatinti ir plėtoti kompetentingų valstybės ir savivaldybių institucijų ir neigiamų asociacijų bendruomenių ir verslo subjektų tarpusavio bendradarbiavimą ir veiklos koordinavimą išvystinant narkotinių ir	Visuomenės sveikatos biuras organizavo 6 pasitarimus dėl prevencinių renginių vykdymo rajone. 2 kartus sugautas Pasvalio rajono savivaldybės Neigiamos socialinės veiksnio prevencijai koordinuoti komisijos posėdis. Parengtas ir Savivaldybės tarybos 2013 m. gegužės 29 d. sprendimu T1-134 patvirtintas Pasvalio rajono

			psichotropinių medžiagų pasilaukimo priemonės. Tobulinti valstybės ir savivaldybių institucijų ir pareigūnų tarnautojų pareigūnų ir darbuotojų kvalifikaciją narkotikų kontrolės srityje. Vykdyti bendrą atrankinį ir tikslinį prevencinį skatinant savivaldybių institucijų asociacijų ir bendruomenių iniciatyvas. Ypač daug dėmesio skirti vaikų ir jaunimo asmenybės formavimui, prasmingo gyvenimo sampratos ugdymui, formuojant neigiamą požiūrį į psichoaktyvių medžiagų vartojimą atsižvelgiant į klaidingų grupių asmenų amžių kultūrą ir tradicijas, kitus ypatumus.	savivaldybės priklausomybės sukėlimo medžiagų (narkotikų, alkoholio, tabako ir kitų) vartojimo mažinimo ir prevencijos 2011–2013 metų programos įgyvendinimo 2013 m. priemonių planas. Priemonių plano įgyvendinime dalyvauja Pasvalio rajono savivaldybės Neigiamos socialinės veiksnio prevencijai koordinuoti komisija, Savivaldybės administracijos Gvietimo ir sporto skyrius, Visuomenės sveikatos biuras, Panevėžio apskrities vyriausiojo policijos komisariato Pasvalio rajono policijos komisariatas, Pasvalio rajono gvietimo pareigūnai. Organizuotas praktinis seminaras „Visuomenės psichikos sveikata: svarbiausios problemos Lietuvoje ir veiksmingi būdai joms spręsti“, skirtas sveikatos priežiūros, socialiniams, gvietimo pareigūnų policijos darbuotojams, dalyvavo 79 dalyviai. Organizuotas seminaras „Čmogaus silpnųjų psichologija: kai pavergia galingi žmonės“. Seminare dalyvavo 16 dalyvių. Įgyvendinant Pasvalio rajono savivaldybės priklausomybės sukėlimo medžiagų (narkotikų, alkoholio, tabako ir kitų) vartojimo mažinimo ir prevencijos 2011–2013 metų programos 2013 m. priemones surengti 7 renginiai, 1 konkursas, 1 gygis, 1 seminaras, 3 akcijos. Programoje dalyvavo apie 700 dalyvių, 2 000 dalyvių įgaldinti specialūs pagaminti 2014 m. kalendoriukai akcijos „Diena be automobilio“ metu. Parengta 13 straipsnių bei informacinių pranešimų, kurie publikuoti internete ir rajoninėje spaudoje 66 kartus. Pasvalio Visuomenės sveikatos biuras organizavo 8 prevencinius sveikatinimo renginius ir priemones, juose dalyvavo 269 dalyviai, iš jų 192 iš mokyklinio amžiaus, 55 kiti atstovai. Visuomenės sveikatos priežiūros
--	--	--	---	--

				specialistai dirbantys mokyklose, organizavo 28 džiaus pobūdžio prevencinius sveikatinimo renginius ir priemones, kuriuose dalyvavo 1 135 dalyviai. Parengti 4 stendai. Įgdalinta penkių pavadinimų 180 atmintinių lankstinukų ir kt. leidinių. Organizuojant akciją Gėlė vietoj cigaretės, išplatinta 400 vnt. specialių popierinių gėlių. Organizuotas rajoninis konkursas 8-10 klasių mokiniams. A laisva klase nuo (be) svaigalų į 127 dalyviai (gėlių mokyklų atguntokai). Organizuotas projektas „Mes prieš AIDS: geriau žinoti“, kuriame dalyvavo 35 dalyviai (trijų mokyklų komandos). Įgyvendinant Savivaldybės tarybos sprendimą Natliktas Neris kymo zonų genklinimo atnaujinimas (Vytauto Didžiojo a. ir Smegduobių parkas Pasvalio mieste). Iš Visuomenės sveikatos rėmimo specialiosios programos lėšų finansuoti 6 prevenciniai projektai. Juose dalyvavo 1 509 dalyviai.
			įgyvendinti psichoaktyvių medžiagų vartojimo prevencijos programas, skirtas mokinių tėvams ar teisėtiems atstovams	Pasvalio rajono savivaldybės gyvimo pagalbos tarnybos Pedagoginis psichologinis skyrius organizavo tėvams, auginantems vaikus nuo 3 iki 12 metų Pozityvios tėvystės ir džiū mokymus. Šiame tėvystės gebėjimų ugdymas į 16 užsiėmimų po 1,5 ir 2 val. į dalyvavo 14 tėvų įgyvendinant projektą „Kartu su vaiku“, 5 Pasvalio rajono daigafunkciuose centruose skaitytos paskaitos tėvams. Ar sunku būti tėvais XXI amžiuje.
4.	Vaisių vartojimo skatinimo mokyklose programos 2010 ir 2013 mokslo metų strategija	Strategijos tikslas – išugditi vaikams supratimą apie vaisių ir daržovių vartojimo teigiamą poveikį sveikatai. Įgyvendinant projektą, keliamas uždavinys – padidinti vaisių ir daržovių dalį dietoje	įgyvendinant strategijos tikslus Lietuvos ugdymo įstatyme, pageidaujantiose dalyvauti įgyvendinant Vaisių vartojimo skatinimo mokyklose programą mokiniams nemokamai dalijami	Vaisių vartojimo skatinimo mokyklose programoje dalyvauja 11 Pasvalio rajono ugdymo įstaigų (su pagrindinio pradinio ugdymo bei pradinio ugdymo skyriais) iš 12 rajono ugdymo įstaigų

		mityboje jŲmitybos DZol iŲformavimosi etape.	vaisiai ir darŲgovŲs. Ugdymo DZigos, dalyvaujanŲ ios DZvendant programŲ privalo vesti per vienerius mokslo metus bent vienŲ uŲsiŲmimŲ skirtŲ vaikŲ Ųinioms apie sveikŲ mitybŲ arba vaisiŲ ir darŲgoviŲ naudŲsveikatai. Mokymo kursai mokytojams ir visuomenei apie sveiko gyvenimo bŲdo ir sveikos mitybos DZol iŲ diegimŲ vaikams.	Ugdymo DZigose organizuotos 28 pamokos ir paskaitos, 13 diskusijŲ 7 konkursai, parengta 10 standŲir 6 atmintinŲs. Organizuotas sveikatinimo renginys Ųsveikos mitybos DZol iŲlavinimasŲ. Pasvalio rajono savivaldybŲs VisuomenŲs sveikatos biuras organizavo diskusijŲ apie vaikŲ mitybŲir vidaus tvarkas ikimokyklinŲse DZigos. Diskusijoje kalbŲta apie Ųios programos DZvadinimŲ dargeliuose (dalyvavo 27 dalyviai).
5.	Pieno produktŲ vartojimo vaikŲir Ųvietimo DZigose paramos programa Ųpienas vaikamsŲ Paramos uŲ pienŲ vaikams administravimo taisyklŲs	Formuoti teisingos ir sveikos vaikŲmitybos DZol ius.	Programoje gali dalyvauti vaikŲ ugdymo ir Ųvietimo DZigos, taip pat pieno tiekŲjai, gamintojai, kurie tiekia remiamus pieno produktus vaikŲ ugdymo ir Ųvietimo DZigoms.	Programoje Ųpienas vaikamsŲ dalyvauja 10 Pasvalio rajono ugdymo DZigŲ(su pagrindinio pradinio ugdymo bei pradinio ugdymo skyriais) iŲ 12 DZigŲ
6.	NacionalinŲs imunoprofilaktiko s 2009i 2013 metŲ programa	MaŲinti sergamumŲ protrŲkiŲtikimybŲ, valdyti, paŲalinti ir iŲnaikinti vakcinomis valdomas uŲkreŲiamŲs ligas; UŲtikrinti skiepijimo saugumŲ efektyvumŲ ir padidinti prieinamumŲ	Vykdyti profilaktinDZ skiepijimŲpagal Lietuvos Respublikos vaikŲprofilaktiniŲ skiepijimŲkalendoriŲ asmenis, nukentŲjusius nuo pasiutusiŲbei DZiamai pasiutusiŲ gyvŲnŲ skiepyti nuo pasiutligŲs; traumas patyrusius asmenis skiepyti stabligŲs vakcina; valstybŲs lŲgomis skiepyti suaugusius asmenis nuo difterijos ir stabligŲs .	Pasvalio rajone pravesta bŲtinoji imunizacija (vaikŲ profilaktiniŲ skiepŲ kalendorius): hepatito B vakcina iŲ 411, kokliuŲgo, difterijos, stabligŲs, poliomieli- to, haemophilus influenzae vakcina iŲ 825, difterijos stabligŲs vakcina (vaikŲ) iŲ 218, suaugusieji iŲ 144; tymŲ epideminio parotito, raudonukŲs vakcina iŲ 445. Neprivaloma imunizacija (iŲplŲstinis profilaktiniŲ skiepŲ kalendorius): pneumokokinŲ vakcina iŲ 207, hepatito A vakcina iŲ 6, hepatito B (suaugusieji) iŲ 7, vŲjaraupiŲ vakcina iŲ 5, gripo vakcina (vaikai nuo 0 iki 17 metŲ) iŲ 85, suaugusieji iŲ 1 099, erkinio encefalito vakcina iŲ 276, meningokokinŲ vakcina iŲ 0, Rotoviruso vakcina (naujagimiai) iŲ 11, Ųmogaus papildomos viruso vakcina (ŲPV) iŲ 1, mantu

				reakcija (vaikai iki 18 m.) į 200, asmenims atlikta mantu reakcija (ig savivaldybās lāgō) į 271, geltonojo drugio vakcina į 1, viduriōgiltinā į 1.
7.	Sveikatingumo metō visuomenās sveikatos stiprinimo priemoniō planas		1. Surengti nacionalinDZ renginDZŠveikatŃ stiprinanį iōmokyklō banga per LietuvŃ, skirtŃLietuvos Ńjungimo DZuropos sveikatŃstiprinanį iō mokyklō tinklŃ20-osios metināms pamināti 2. Suorganizuoti tarptautinDZaikō mokiniō pedagogōir visuomenās sveikatos prieigŃros specialistō konkursŃŠveikuoliō sveikuoliain 3. Organizuoti mokiniō kupriniōsvārimo akcijŃ 4. Organizuoti krepģinio 3x3 turnyrŃ Ākai mŃsōģirdys plaka igvienō, skirtŃsveikai gyvensenai propaguoti 5. Didinti visuomenās igprusimŃatsakingo	1. Organizuotas renginys Pasvalio Svalios pagrindināje mokykloje, kuriame dalyvavo 139 dalyviai ig Pasvalio rajono savivaldybās dargeliōlopģeliō mokyklō Savivaldybās administracijos. Organizuota manģta ir ģaidimai ikimokyklinio ugdymo Ńigō vaikas ir Pasvalio specialiosios mokyklos mokiniams. Organizuota gerosios patirties sklaidos konferencija Šveika aplinka į sveikas ģmogusō, kurioje dalyvavo Ńiriōmokyklō atstovai. 2. 2013 metō rugsājoį gruodģio mānesiais organizuotas konkurso Šveikuoliōsveikuoliain I-asis etapas (Savivaldybās etapas). Gruodģio mān. organizuoti atskiri trijōamģiaus grupiōkomandō finalai. Ig viso visuose trijuose finaluose dalyvavo 130 dalyviō 3. Parengtas tyrimo apraģas Ń2į 6 klasiōmoksleiviōneģiojamō kupriniōsvorio Ńrtinimas bendrojo lavinimo mokykloseō. Tyrimo metu Ńiriose rajono bendrojo lavinimo mokyklose pasvertos 579 mokiniōkuprinās ir jie patys. Vaikai buvo informuoti apie tyrimo rezultatus. 4. Organizuotame atrankiniame krepģinio turnyre, kuris vyko 2013 m. birģelio 19 d., dalyvavo 96 dalyviai (6-ios 7i 12 metō amģiaus grupās komandos, 10 - imt 13i 16 metōamģiaus grupās komandos, dvi 17i 18 metō amģiaus grupās komandos). Komandos nugalātojos 7i 12 metō ir 13i 16 metō amģiaus grupāse liepos 30 d. vyko DZspublikinDZ renginDZrakuose ir dalyvavo varģybose bei kitoje renginio programoje. 5. Parengtas straipsnis ĀTeisingas antibiotikō vartojimas ģandien į

			antibiotikų vartojimo srityje ir maginti savigydos mastą organizuojant renginius, skirtus Europos supratimo apie antibiotikus dienai paminėti 6. Skleisti informaciją apie sveiką gyvenimą ir ligų prevenciją 7. Atlikti Lietuvos gyventojų mitybos ir fizinio aktyvumo tyrimą pagal Pasaulio sveikatos organizacijos metodiką	išsaugota gyvybė rytoj ir publikuotas internete ir rajono laikraštyje „Darbas“. 6. Skleidžiant informaciją žiriais sveikos gyvensenos, ligų prevencijos klausimais bei skelbiant apie būsimus sveikatinimo renginius publikuota: 497 straipsniai, skelbimai, informaciniai pranešimai ir internetinės publikacijos rajono laikraštyje „Darbas“, interneto puslapiuose: www.pasvalionaujienos.lt, www.pasvalietis.lt, www.pasvaliovsb.lt, www.facebook.com.pasvaliobiuras.lt, www.sam.lt. Įvairaus pobūdžio sveikatinimo renginiuose dalyvavo apie 18 899 dalyvių 7. Šio tyrimo metu apklausti 37 Pasvalio r. savivaldybės gyventojai, pagal nurodytą mągį ir lytį
--	--	--	---	--

VYKDYTOS PREVENCINĖS PROGRAMOS, FINANSUOJAMOS IŠ PRIVALOMOJO SVEIKATOS DRAUDIMO FONDO

Eil. Nr.	Programos pavadinimas	Priemonės (paslaugos) pavadinimas	Suteiktų paslaugų skaičius	
			2012 m.	2013 m.
1.	Vaikų krūtinės ir dantų dengimo silantinėmis medžiagomis programa	Vaikų krūtinės ir dantų dengimas silantinėmis medžiagomis	289	248
2.	Gimdos kaklelio piktybinių navikų prevencinė priemonė finansavimo programa	Informavimas dėl gimdos kaklelio piktybinių navikų profilaktikos	2 537	940
		Gimdos kaklelio citologinio tepinėlio paėmimas ir rezultatų vertinimas	888	486
3.	Atrankinės mamografijos patikros dėl krūties vėžio finansavimo programa	Informavimas dėl krūties piktybinių navikų profilaktikos ir siuntimas	566	452
4.	Asmenų priskirtinų gėrdies ir kraujagyslių ligų didelės rizikos grupei, atrankos ir prevencijos priemonė	Informavimas apie didelę gėrdies ir kraujagyslių ligų tikimybą, gėrdies tikimybą vertinimas, pirminės prevencijos plano sudarymas ar siuntimas išsamiai vertinti gėrdies ir	1 816	1 493

	finansavimo programa	kraujagyslių ligų tikimybė		
5.	Priežinās liaukos vėžio ankstyvosios diagnostikos finansavimo programa	Informavimas apie ankstyvų priepinās liaukos vėžio diagnostiką ir prostatos specifinio antigeno nustatymas	1 181	687
6.	Storosios gėarnos vėžio ankstyvosios diagnostikos finansavimo programa (vykdoma nuo 2013 m. liepos 1 d.)	Informavimas apie storosios gėarnos vėžio ankstyvų diagnostiką ir imunocheminio slapto kraujavimo testo igmatose rezultatų vertinimas, siuntimas pas gydytoją specialistą lkti kolonoskopiją		1 246

Duomenų šaltinis: Panevėžio teritorinė ligoninė

VI. SAVIVALDYBĖS VISUOMENĖS SVEIKATOS PROGRAMŲ IR STRATEGIJŲ, VISUOMENĖS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS PRIEMONIŲ ĮGYVENDINIMAS

Eil. Nr.	Visuomenės sveikatos programos, strategijos, projekto pavadinimas	Visuomenės sveikatos programos, strategijos, projekto tikslas	Savivaldybės patvirtinti asignavimai	Panaudoti asignavimai	Pasiekti rezultatai
1.	Pasvalio rajono savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos 2012-2014 m. programa.	Tįsti Pasvalio rajono savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos sistemos veiklą siekiant gauti išsamią informaciją apie Savivaldybės gyventojų sveikatos būklę, jų veikiančius veiksnius ir jų kitimo tendencijas.	-	-	Įgyvendinant programą surinkta ir apražyta 130 duomenų demografinė būklė (gyventojai, gimstamumas, mirtingumas), socialinė ekonominė būklė (namų kiū būklė), sveikatos būklė (mirtingumas, sergamumas, bendras sergamumas), vaikų profilaktinė sveikatos priežiūra (profilaktikai patikrintų mokinių dalis), fizinė aplinka (vandens kokybė), sveikatos priežiūros sistemos raida rajone (rajo sveikatos priežiūros igtekčiai). Suplanuotas duomenų surinkimas virgytas 20 proc. (gr. IV. Bendruomenės sveikatos būklės analizė). Ataskaita Ą Pasvalio rajono savivaldybės gyventojų sveikatos 2012 m. pristatyta 2013 m. gruodžio 18 d. Pasvalio rajono savivaldybės tarybos posėdyje.
2.	Pasvalio rajono savivaldybės priklausomybės sukeliančių medgiagų (narkotikų, alkoholio, tabako ir kitų) vartojimo mažinimo ir prevencijos 2011-2013 metų programa	Mažinti priklausomybės sukeliančių medgiagų pasivlį ir vartojimą jų daromų galimų žmonių sveikatai.	6 000 Lt	6 000 Lt	Surengtas konkurso Ą Laisva klasė nuo (be) svaigalų finalinis etapas. Dalyvavo 127 dalyviai, apie konkursą skelbta 8 vieginimo priemonėse. Surengta akcija Ą Gėlė vietoj cigaretės. Igdalinta 40 specialių akcijų galyų ių Dalyvavo apie 40 dalyvių Organizuota akcija Ą Gimiau nerį kantis(-i)ų, pasveikintos trys naujagimės ir jų tėveliai. Akcijoje dalyvavo 18 žmonių Pasvalio miesto sporto aikgtynuose Džko krepinio turnyras 3x3. Turnyre dalyvavo apie 120 dalyvių Turnyro nugalėtojai dalyvavo respublikinėje

					sveikatingumo ėventąjei finaliniame krepšinio turnyre Trakuose (12 dalyvių). Organizuotos 5 akcijos (visuotinės mankštos), dalyvavo 220 dalyvių Minint 100-ąsias Lietuvos automobilių, pagaminti specialūs 2014 m. kalendoriukai su akcijos simbolika pėstiesiems, vairuotojams, dviratininkams (2 000 vnt.). Organizuotas seminaras „Visuomenės psichikos sveikata: svarbiausios problemos Lietuvoje ir veiksmingi būdai joms spręsti“, dalyvavo 79 dalyviai. Organizuotas edukacinis jaunietiško žaidimo žygis maršrutu „Pasvalys-Balsiai-Naujikai-Valakaliai-Migoniai-Pasvalys“. Parengta 11 straipsnių bei informacinių pranešimų kurie publikuoti internete ir spaudoje 55 kartus. Įsigyti narkotikų medžiagų testai 40 (30 vnt). Iš viso programoje dalyvavo 3 079 dalyviai. Atnaujintas nerūšiuojamųjų atliekų surinkimo kontenerų žemėlapis (Vytauto Didžiojo a., Smegduobių parkas Pasvalio mieste).
3.	Pasvalio rajono mokinių pradinio klasių ir Pasvalio specialiosios mokyklos mokinių asmens higienos ugdymo ir vertinimo 2012-2016 metų programa	Išmokyti vaikus higienos taisyklių, siekti, kad jie taptų kasdieniniu įpročiu, suteikti reikiamą žinią, kad jie būtų motyvuoti rūpintis savo asmens higiena. Tuo pačiu maginti su netinkama asmens higiena susijusių ligų atsiradimo ir plitimui.	4 000 Lt	4 000 Lt	Konkursas „Graži mano ėypsenėlė 2013“ (dalyvavo 11 rajono mokyklų atstovai). Apie konkursą publikuoti straipsniai „Nuotaikingas antrojo konkursas „Graži mano ėypsenėlė“ laikraštyje „Darbas“ interneto puslapyje www.pasvalys.lt. 33 socialinės rizikos ėimos aprūpintos priemonėmis nuo pedikuliozės. Įvyko 9 viktorinos, kuriose dalyvavo 157 mokiniai. Organizuoti 24 žaidimai su higienos taisyklių formuojantys užsiėmimai, kuriuose dalyvavo 400 dalyvių
4.	Tyrimas 2-8 klasių moksleivių neįėjamų mokyklinio kuprinio svorio vertinimas Bendrojo lavinimo mokyklose.	Įvertinti Pasvalio miesto ir rajono bendrojo lavinimo mokyklų 2-8 klasių moksleivių neįėjamų kuprinio svorį, siekiant išvengti vaikų laikysenos sutrikimų informuojant tėvus ir pedagogus apie per daug svėrijamų kuprinų ir kaklo, pečių nugaros skausmų.	-	-	Tyrimas vyko beveik visose Pasvalio rajono bendrojo lavinimo mokyklose. Tyrimo dalyvavo 579 Pasvalio rajono bendrojo lavinimo 2-8 ir 9 klasių mokiniai. Mokiniai gavo atmintinį „Mano kuprinė ir aš“, kurioje buvo pateikiama informacija apie vaiko svorį, kuprinės masę, ar ji neviršija 10-15 proc. respondentų svorio. Tokiu būdu apie tyrimo rezultatus buvo informuojami tėvai. Tyrimo išvados: 1. Didžiosios dalies mokinių (72 proc.) kuprinės svėrė iki 10 proc. mokinių svorio. 25,5 proc. mokinių kuprinės svoris sudarė nuo 10 iki 15 proc. patalio mokinių svorio. Gėai daliai tiriamųjų

		apsunkąjusio kvāpavimo bei netaisyklingos laikysenos vystymuisi.			persunki kuprinā gali Dz oti skeleto-raumenŲ sistemas sutrikimŲ vystymŲsi. 2. 98,6 proc. mokiniŲ neġioja kuprines su dviem dirġais, 98 proc. jŲ dedasi teisingai i ant abiejŲ peļiŲ 3. 24,5 proc. tiriamŲ Ųnurodā, kad kuprinās jiems yra per sunkios.
--	--	--	--	--	---

Visuomenės sveikatos biuras parengė ir pradėjo ~~Dz~~vendinti ~~Š~~sveikatos mokymo kokybės gerinimas projektą Nr. LLP-LdV-PLM-2013-LT-0938, kur~~Dz~~ finansuoja ~~Č~~vietimo mainŲ paramos fondas pagal *Leonardo da Vinci* Mokymosi visŲ gyvenimŲ programŲ Veiklos tipas i darbuotojŲ mobilumas. *Leonardo da Vinci* programa skirta ES ~~ġ~~aliŲ bendradarbiavimui remti ir skatinti tobulinant profesin~~Dz~~ngimŲ Pagal ġiŲ programŲ Visuomenės sveikatos biuro darbuotojai 2 savaites dalyvaus kvalifikacijos kėlimo staġuotėje Olandijoje 2014 m. kovo mėn.

Visuomenės sveikatos biuras dalyvavo atliekant apklausŲ ~~Ų~~vyresniŲ nei 65 metŲ amġiaus asmenŲ sveikatos netolygumai Lietuvoje, kuriŲ parengė Higienos institutas. Anketavimu buvo siekiama nustatyti vyresniŲ nei 65 metai amġiaus asmenŲ sveikatos netolygumus Lietuvoje. Numatyti tyrimo uġdaviniai i nustatyti ir ~~Dz~~rtinti sergamumo, ligotumo 2003i 2012 m. ir mirtingumo 2002i 2011 m. pagrindināmis ligomis, kuriomis serga 65 metŲ amġiaus ir vyresni asmenys, netolygumus Lietuvoje; ~~Dz~~rtinti ambulatoriniŲ sveikatos paslaugŲ prieinamumo netolygumus 65 metŲ ir vyresniŲ amġiaus ġmoniŲ poġiŲ riu, nustatyti demografiniŲ socialiniŲ ir ekonominiŲ veiksnioŲ sŲjāi su 65 metŲ amġiaus ir vyresniŲ asmenŲ subjektyviu savo sveikatos vertinimu. Anketas uġpildė 60 Pasvalio r. savivaldybės gyventojŲ Anketos pristatytos Higienos institutui.

Visuomenės sveikatos biuras atliko ~~Ų~~Lietuvos gyventojŲ faktiġkos mitybos ir fizinio aktyvumo bŲ klās tyrimŲ. Tyrimo koordinatorius ir pagrindinis vykdytojas i Sveikatos mokymo ir ligŲ prevencijos centras. Tyrimo tikslas i iġirti ir ~~Dz~~rtinti Lietuvos suaugusiŲŲ (19i 65 m. amġiaus) ir pagyvenusio (vyresniŲ negu 65 m. amġiaus) gyventojŲ faktiġkŲ mitybŲ t.y. suvartojamŲ maisto produktŲ bei su jais gaunamŲ maistiniŲ medġiagŲ (baltymŲ, riebalŲ, angliavandeniŲ, vitaminŲ, mineraliniŲ medġiagŲ ir kt.) kiekius per parŲ ir mitybos ~~Dz~~olius (maisto pasirinkimo kriterijai, darġoviŲ grŲ diniŲ produktŲ ir kt. produktŲ vartojimo daġnumas, maisto patiekalŲ sŲ dymas, maitinimosi reguliarumas, maisto papildŲ vartojimo daġnumas ir pan.), kŲ no masės indeksŲ bei gyventojŲ fizinio aktyvumo bŲ klė. Tyrimo duomenys bus lyginami su ankstesniŲ (1997, 2002, 2007) analogiġkŲ tyrimŲ duomenimis, siekiant vertinti mitybos pokylius ir tendencijas. Tyrimas vykdytas 2013 m. rugsājoi gruodġio mėnesiais. Tyrimo dalyvavo atrinkti tiriamieji pagal ~~Dz~~rias amġiaus grupes. Visuomenės sveikatos biuras siekdamas iġsiaiġkinti respondentŲ mitybos ir fizinio aktyvumo bŲ klė apklausā 37 asmenis.

Vykdamas visuomenės sveikatos stiprinimŲ Pasvalio rajono savivaldybės bendruomenėje, organizuojant ir vykdamas visuomenės sveikatos mokymŲ propaguojant visuomenės sveikatŲ uġkreġiamŲŲ ligŲ profilaktikos, neinfekciniŲ ligŲ ir traumŲ profilaktikos ir kontrolės, vaikŲ ir jaunimo sveikatos stiprinimo temomis Visuomenės sveikatos biuras 2013 metais organizavo 742 sveikatinimo renginius ir priemones, juose dalyvavo 18 899 dalyviŲ parengė 497 straipsnius ir praneġimus spaudai, interneto publikacijas, 194 stendŲ atliko 3 tyrimus, parengė 3 sveikatos uġdymo programas ir dalyvavo 8 programŲ ~~Dz~~vendinime. Iġplatino 5 502 ~~Dz~~rius pobŲ dġio sveikatinimo temŲ atmintines, lankstinukus ir t.t.

VII. BENDRUOMENĖS, NEVALSTYBINIŲ ORGANIZACIJŲ, ŲKIO SUBJEKTŲ, SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJOS STRUKTŲRINIŲ PADALINIŲ DALYVAVIMAS VYKDANT VISUOMENĖS SVEIKATOS PRIEġIŲROS VEIKLĄ

Priimant su visuomenės sveikata susijusius sprendimus, nevalstybinės organizacijos dalyvauja veikdamos Pasvalio rajono savivaldybės Bendruomenės sveikatos taryboje, kuria sudaro 12 nariŲ Bendruomenės sveikatos taryboje buvo aptariama Visuomenės sveikatos rāmimo

specialiosios programos 2012 metų projektų finansinė ataskaita, svarstoma 2013 metų programos sūmata. Specialiosios programos sveikatos projektų ir ataskaitų vertinimo komisija, DZūrios sudāt DZūria 3 Bendruomenės sveikatos tarybos nariai, DZūrtino 49 pateiktas 2012 metų projektų DZūrvendinimo ataskaitas, 61 pateiktų 2013 metų projektų Atliktas 2013 metams pateiktų projektų svarstymas ir lāgų paskirstymas, pritarta dāl lāgų skyrimo Priklausomybñ sukeliančią medžiagų vartojimo mažinimo ir prevencijos 2011i 2013 metų programos 2013 metų priemonės. Apsvarstytos Pasvalio rajono savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos 2012 metų ataskaitos rekomendacijos. Kartu su Visuomenės sveikatos biuru parengtas rekomendacijų DZūrvendinimo veiklos planas ir pateiktas vykdytojams DZūrvendinti. Apsvarstyti ir numatyti Visuomenės sveikatos rāmimo specialiosios programos prioritetai 2014 metams, paskelbtas 2014 metų projektų konkursas.

Ig Pasvalio rajono savivaldybės Visuomenės sveikatos rāmimo specialiosios programos buvo finansuoti 57 sveikatinimo projektai. Projektų finansavimui paskirstyti 98 500 Lt. Ig jų 16 400 Lt skirta āguoniems nevyriausybinė organizacijų sveikatinimo projektams: projektui ĀNeuġgesk, viltie, regātĩ Pasvalio rajono glaukoma sergančią ųviesosñ bendrija; projektui ĀNeleiskime ligai valdyti gyvenimų Pasvalio r. sergančią cukriniu diabetu draugija; projektui ĀMokykime pagĩti ligñ Pasvalio astmininkų klubas ĀTeisā kvāpuotiñ; projektui ĀViltis gyventĩ Pasvalio r. epilepsija sergančią ų asociacija; projektui ĀMes mylime save ir savo sveikatñ Pasvalio rajono neDZūlių draugija; projektui ĀSveika gyvensena vyresniame amġiueñ Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sñjungos Pasvalio skyrius; projektams Ā ġygDZū ġeimañ ir ĀPradākime keistis nuo savñ i bĩ sim pavyzdysñ Sveikatinimo ir ġiaurietigko ājimo klubas ĀEGO SANUSñ. 14 400 Lt skirta 14 rajono kaimo bendruomenė sveikatinimo projektų DZūrvendinimui.

2013 m. ig Savivaldybės biudġeto lāgų buvo finansuojami nevalstybinė organizacijų socialiniai projektai, kuriais buvo prisidedama prie visuomenės sveikatos prieġĩros funkcijų DZūrvendinimo. Vykdam neDZūliesiems skirtus projektus, neDZūliams asmenims buvo organizuojamos socialinės paslaugos, uġimtumo uġsiāmimai, jiems teiktos kineziterapijos, masaġo paslaugos, psichologinā ir psichoterapinā pagalba, konsultuota sveikatos gerinimo klausimais, ligoniai buvo lankomi namuose ir kt.

Pasvalio rajono savivaldybės Neigiamų socialinių veiksnių prevencijai koordinuoti komisija, sudaryta ig 10 narių atstovaujančią Savivaldybės administracijai ir DZūigoms, parengā Priklausomybñ sukeliančią medžiagų (narkotikų alkoholio, tabako ir kitų) vartojimo mažinimo ir prevencijos 2011i 2013 metų programos DZūrvendinimo 2013 metų priemonė planñ kurDZ Savivaldybės taryba patvirtino 2013 m. geguġas 29 d. sprendimu Nr. T1-134. Gruodġio mānesio posādyje aptartas ġios programos 2013 metų priemonė DZūrvendinimas. Priimtas nutarimas atlikti aplinkos tyrimñ dāl narkotinių medžiagų naudojimo rajono mokyklose ir Grĩ ġių vaikų globos namuose.

ġgyvendinant projekto ĀPasvalio rajono savivaldybės priklausomybñ sukeliančią medžiagų (narkotikų alkoholio, tabako ir kitų) vartojimo mažinimo ir prevencijos 2011i 2013 metų programosñ 2013 m. priemonės surengtas 1 konkursas, 1 igvyka, 1 ġygis, 1 seminaras, 4 akcijos, 1 krepġinio turnyras. Programoje dalyvavo 3 079 dalyviai. 2013 m. rugsājo 16i 20 dienomis, Vytauto Didġiojo aikġtāje organizuotos 30 min. trukmės visuotinės manġtos, skirtos ĀDienai be automobilio paminātĩ. Vykusiose penkiose manġtose dalyvavo 220 dalyvių Organizuotas edukacinis ġiaurietigko ājimo ġygis marġrutu ĀPasvalys-Balsiai-Naujikai-Valakāliai-Migoniai-Pasvalys. Ģygis organizuotas minint Tarptautinĩ nerĩkymo dienñ Ģygyje dalyvavo 15 dalyvių ġsigyti narkotinių medžiagų testai ĀD4Dñ (30 vnt.), kuriais galima igĩrti tiriamus pavirġius ir nustatyti narkotinių medžiagų buvimñ arba nebuvimñ Parengta 11 straipsnių bei informacinių praneġimų kurie publikuoti internete ir spaudoje 55 kartus. ġgyvendinant Savivaldybės tarybos sprendimñ atliktas Nerĩkymo zonų ġenklavimo atnaujinimas (Vytauto Didġiojo a. ir Smegduobių parkas Pasvalio mieste). Pagrindinis programos DZūrvendintojas Visuomenės sveikatos biuras, projekto koordinatų Savivaldybės gydytoja.

Programos DZūrvendinimo partneriai Panevāġio apskrities vyriausiojo policijos komisariato Pasvalio rajono Policijos komisariato pareigĩnai per 2013 m. organizavo 5 igvykas darġelių auklātiniams ir pradinių klasių mokiniams DZūanevāġio apskrities vyriausiojo policijos komisariato

Kelių policijos biuro. Saugaus eismo klasėn, dalyvavo apie 90 dalyvių. Pareigūnai parengė 14 įvairių straipsnių apie saugų eismą keliuose. Kontroliuojant procesą kaip laikomasi Savivaldybės tarybos sprendimu patvirtintų reikalavimų dėl nerūkymo zonų per 2013 metus surašytas 41 administracinės teisės pažeidimo protokolas. Per 2013 metus surašyti 28 administraciniai teisės pažeidimų protokoliai dėl narkotinių medžiagų vartojimo.

Viešą Pasvalio pirminės asmens sveikatos priežiūros centrą įgyvendino 2 sveikatinimo programos ir 2 sveikatinimo projektus, finansuojamus iš Pasvalio rajono savivaldybės Visuomenės sveikatos rėmimo specialiosios programos: Sergamumo tuberkulioze prevencijos programos ir Traumų prevencijos Pasvalio rajone programos projektus. Aširdies ir kraujagyslių ligų rizikos veiksniai ir jų profilaktika; projektas Muzikos terapija ir saviraiška ir sveikatai.

2013 m. Visuomenės sveikatos biuras baigė įgyvendinti Vietos veiklos grupės projektą LEADER-10-PASVALYS-01-011 pagal II prioritetą Etnokultūrinio tapatumo puoselėjimas, kultūringos ir sveikos gyvensenos ugdymas bei gerosios patirties sklaida. Projekte dalyvavo 14 Pasvalio rajono kaimo bendruomenių Nartekių, Saločių, Ustukių, Gvobiškių, Deglėnų, Jurgėnų, Pušaloto, Pumpėnų, Raubonių, Gulbinėnų, Talašonių, Puškonių, Gilpamių ir Tetirvių įgyvendinant projektą 1 500 Pasvalio rajono gyventojų ir sveikos gyvensenos įgyvendinimo buvo nuosekliai stiprinama gyventojų sveikos gyvensenos motyvacija bei formuojama rajono gyventojų asmeninė atsakomybė už savo sveikatą.

2013 m. Pasvalio rajono savivaldybėje kiekvienam subjektui vykdoma profilaktinės medicininės apžiūros, profesinės darbų saugos įvykio srityje veikiantys kiekvienam subjektui ir Pasvalio rajono savivaldybės ugdymo įstaigos ir padėjo įgyvendinti pirminį visuomenės sveikatos priežiūros funkcijų bendrojo lavinimo mokyklose, aktyviai dalyvauja sveikatinimo veiklose. Mokyklos skatinamos teikti parašas Bendruomenės sveikatos tarybai, kad galėtų gauti lėšas iš Visuomenės sveikatos rėmimo specialiosios programos vaikų ir jaunimo sveikatos stiprinimo bei alkoholio, tabako, narkotinių ir kitų psichotropinių medžiagų vartojimo prevencijos projektams vykdyti. Mokyklos dalyvauja sveikatinimo projektuose, teikiama pagalba mokiniams ugdant sveikos gyvensenos ir asmens higienos įpročius, organizuojamas prevencinis darbas, sprendžiamos mokinių psichologinės, adaptacijos ir socialinės problemos. Mokyklų vadovai skiria reikiamą dėmesį mokinių maitinimo organizavimui, vadovaujasi Maitinimo organizavimo ikimokyklinio ugdymo, bendrojo ugdymo mokyklose ir vaikų socialinėse globos įstaigose tvarkos aprašu.

Pasvalio rajono savivaldybės įvykio pagalbos tarnybos Pedagoginis psichologinis skyrius pagal poreikį teikia psichologinę, pedagoginę pagalbą vaikams ir jų šeimos. Daugeliu atvejų buvo teikiama kompleksinė pagalba, taip pat psichologo konsultacijos, mokyklos socialinio pedagogo pagalba, vykdomas socialinis darbas su šeima. Teikta metodinė parama ugdymo įstaigose darbuotojams, konsultuoti tėvai, mokytojai. Skyrius organizavo tėvams, augintiems vaikus nuo 3 iki 12 metų. Pozityvius tėvystės įpročius mokymus. Įgyvendinant projektą Kartu su vaiku, 5 Pasvalio rajono daugiafunkciniuose centruose skaitytos paskaitos tėvams. Ar sunku būti tėvais XXI amžiuje.

Pasvalio rajono savivaldybės administracijos Įvykio ir sporto skyrius, Pasvalio sporto mokykla per 2013 m. rajone organizavo ar padėjo organizuoti nemažai sporto ir sveikatinimo renginių.

Savivaldybės gydytojas, koordinuodamas visuomenės sveikatos priežiūros funkcijų įgyvendinimą Savivaldybėje, aktyviai bendradarbiavo su rajone esančiomis įstaigomis, visuomeninėmis organizacijomis, rajono Savivaldybės administracijos struktūriniais padaliniais. Kiti Savivaldybės administracijos struktūriniai padaliniai pagal savo kompetencijas įgyvendino Savivaldybei priskirtas visuomenės sveikatos priežiūros funkcijas.

VIII. VAIKŲ IR JAUNIMO SVEIKATOS PRIEŽIŪROS ĮGYVENDINIMAS

INFORMACIJA APIE MOKYKLAS IR MOKINIŲ SKAIČIŲ

Savivaldybės sprendimas dėl etatų dydžio		Ug sveikatos priežiūros mokyklose paslaugų teikimą atstovaujanti (-os) institucija (-os) ar įstaiga (-os)	Mokyklų skaičius		Mokinių skaičius	
Data, Nr.	Skirta etatų		steigėjas Savivaldybė	kitas steigėjas	steigėjas Savivaldybė	kitas steigėjas
2004 m. gruodžio 22 d. Nr. T1-406	5	Pasvalio rajono savivaldybės Visuomenės sveikatos biuras	12	1	3 837	145
2010 m. rugsėjo 29 d. Nr. T1-197	2					

SVEIKATOS PRIEŽIŪRĄ MOKYKLOSE VYKDANTYS SPECIALISTAI

Specialistų etatų skaičius	Specialistų skaičius	Specialistų pasiskirstymas pagal ugdymą				Specialistų išsilavinimas (specialybė)		
		1 ir daugiau	0,5 ir 1	iki 0,5	pagal priedėlį	visuomenės sveikatos	slaugytojos	kita
1 ^{*1}	2*	3*	4*	5*	6*	7	8	9
5 ^{**2}	6**	4**	2**	-	-	2	3	1

SVEIKATOS PRIEŽIŪROS MOKYKLOSE FINANSAVIMAS

Skirta lėšos (litas)		Savivaldybės biudžeto lėšos, skirtos lėšoms (litas)	Panaudota lėšos (litas)		Panaudotų lėšų pasiskirstymas (litas)			
Privalomojo sveikatos draudimo fondas	Savivaldybės biudžetas		Privalomojo sveikatos draudimo fondas	savivaldybės biudžetas	darbo užmokesčiui	mokesčiai	medikamentams (tvarsliavai)	kitai veiklai
102 800	36 623	49 000	102 800	36 623	78 484	24 316	272	36 351

SVEIKATOS PRIEŽIŪROS MOKYKLOSE VEIKLOS RODIKLIAI

Užregistruota mokinių apsilankymų pas sveikatos priežiūros specialistus mokyklose	Apsilankymų pasiskirstymas pagal priežastį			Sveikatinimo veikla		
	pirmoji pagalba	konsultacijos	kita	vykdyta programų	organizuota renginių	renginiuose dalyvavusių mokinių
7 494	410	1 611	5 473	20	586	14 023

¹ *Nurodyti atskirai gyvenamosiose vietovėse, turinčiose 3 000 ir daugiau gyventojų ir gyvenamosiose vietovėse, turinčiose mažiau kaip 3 000 gyventojų

² **Pastaba. Visi Pasvalio rajono savivaldybės Visuomenės sveikatos biure dirbantys Visuomenės sveikatos priežiūros specialistai aptarnauja ir miesto ir kaimo vaikus pagal proporciją 1:2.

Mokinių sveikatos priežiūra mokyklose vykdoma vadovaujantis Sveikatos priežiūros Pasvalio rajono savivaldybės mokyklose tvarkos aprašą, patvirtintu Pasvalio rajono savivaldybės tarybos 2009 m. rugpjūčio 26 d. sprendimu T1-180. Sveikatos priežiūra mokyklose visuomenės sveikatos priežiūros specialistai vykdo pagal specialisto parengtą individualų darbo planą suderintą su mokyklos vadovu ir patvirtintą Biuro direktorius.

Visuomenės sveikatos specialistai, dirbantys Pasvalio rajono bendrojo lavinimo mokyklose organizavo 349 paskaitas, pamokas ir pranešimus, surengė 152 diskusijas, 85 kitus viešus renginius. Specialistų renginiuose dalyvavo 14 023 dalyviai. Specialistai paruošė 159 standus mokyklose, suteikė 1 611 konsultacijas, dalyvavo rengiant 8 sveikatinimo programas, bendradarbiavo įgyvendinant 20 programų suteikė pirmąją medicinos pagalbą 410 atvejų dėl pedikuliozės patikrino 5 473 vaikus. Organizavo ir įgyvendino 2i 6 ir 9 klasių mokyklinių kuprinių svorio didinimą Pasvalio rajono mokyklose.

Visuomenės sveikatos biuro specialistai parengė, pateikė Pasvalio rajono savivaldybei ir įgyvendino jas tikslinės sveikatos stiprinimo ir profilaktikos programas: projektą „Asterikso ir Obelikso Olimpinės žaidynės Judak ir būsios sveikatos“; projektą „Asterikso ir Obelikso sveikata 2013“; Pasvalio rajono mokyklų pradinio klasių ir Pasvalio specialiosios mokyklos mokinių asmens higienos didinimo ugdymo ir didinimo 2013 m. programą. „Asterikso ir Obelikso olimpinės žaidynės“ Judak ir būsios sveikatos vyko Joniškio I. Karpio gimnastikos ir paslaugų mokykloje (dalyvavo 230 dalyvių). „Asterikso ir Obelikso sveikata“, kurioje dalyvavo daugiafunkcių centrų lankytojai (iš viso renginyje dalyvavo 89 dalyviai), buvo organizuota Pasvalio miesto Smegduobių parke. Organizuotas konkursas „Graži mano gyvensena 2013“ (dalyvavo 11 rajono mokyklų antrojai).

Pasvalio rajono savivaldybės Visuomenės sveikatos rėmimo specialiosios programos lėšomis buvo finansuota 20 sveikatingumo projektų kuriuos pateikė ugdymo įstaigos, joms skirta 34 700 litų

Ikimokyklinio ugdymo įstaigose 2013 m. vaikų sveikatos priežiūrą vykdė 4 sveikatos priežiūros specialistai, kurių etatai išskirti ikimokykliniame ugdymo įstaigose. Rajone yra 4 ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo įstaigos su skyriais.

Lopgelyje-darželyje „Eglutė“ vaikų sveikata yra prioritetinė veiklos sritis. Įstaiga pasirinkusi sveikos gyvensenos kryptį. Įsivertinusi sveikos gyvensenos idėjas, dirba pagal individualią „Saugios ir sveikos gyvensenos didinimo integravimas Ugdymo“ programą yra respublikinėse darbuotojų asociacijose „Sveikatos gelmenai“ nariu. 2013 m. įstaiga buvo pripažinta sveikatos stiprinančia mokykla ir įjungta Respublikinėje „Sveika mokykla“, įsteigtoje Respublikinėse sveikatos stiprinančių projektų dalyvavo „Sveikos mitybos trimestre“. Stiprinant vaikų sveikatą daug dėmesio skirta saugios ir sveikos aplinkos kūrimui ir geram psichologiniam mikroklimatui. Įstaiga turi vidaus baidymo baseiną atskirą sporto salį. Kūno kultūros pedagogė veda kūno kultūros užsiėmimus, veiklą vaikams baseine ir sausumoje. Įstaigoje organizuojama daug turiningų ir originalių sporto žaidimų sveikatinimo renginių konkursų, įgyvendinami estafetiniai Aktyviai dalyvaujama rajoniniuose ir respublikiniuose renginiuose, rengiami projektai, atliekama tiriamoji veikla vaikų sveikatos ugdymo srityje. Kasmet vertinama vaikų fizinio rodiklių dinamika, atliekama sergamumo analizė.

Darželio-mokyklos „Liepaitė“ sveikatos stiprinimo programoje suplanuotos priemonės ir veikla užtikrina laiku atliktą vaikų sveikatos patikrinimą higieninių normų didinimo formavimą. Buvo vedamos kasdienės rytinės, muzikinės mankštės, organizuojama sportinė veikla Pasvalio sporto mokyklos salėje. Organizuotos žirios paskaitos, vargybos, sveikatos valandėlės. Organizuota Respublikinė konferencija „Sveikinu bundantį žemėn“, kurios metu šios sveikatos ir saugiai gyventi, skirta sveikatingumo metams. Įstaiga dalyvauja tarptautiniame projekte „Žipio draugai“. Ikimokyklinio, priešmokyklinio ugdymo vaikai vykdo projektą „Būime saugūs“.

Nartėkio darželyje-mokykloje „Linėlis“ vyko kasmetinė sporto žaidimų „Drėgnis“, stiprūs, vikrūs. Minėdami judėjimo sveikatos labui dienai mokiniai dalyvavo Pasvalio Visuomenės sveikatos biuro organizuotoje spartakadoje. Visuomenės sveikatos priežiūros specialistai mokiniams vedė praktinius užsiėmimus „Noriu būti sveikas. Dantukai kramtukai“, „Asmens higienos reikalavimai“, vyko konkursas „Noriu būti sveikas“.

Lopgėlis-darėlis. Aėilvitiėnė vienintelė rajone Dėvėiga, ugdanti dideliuos specialiosios poreikiuos turinėius vaikus. Logopedinėė grupėė ugdomi vaikai, turintys kalbos ir kalbėjimo sutrikimuos specialiosiose grupėėė ugdomi sutrikusio intelekto ir kompleksiniuos negaliuos turintys vaikai. Kaimo vietovėėė gyvenantys vaikai ugdomi ir lavinami savaitinėėė grupėėė, veėiojami Dėvėigos transportu. Suburta kompetentinga specialiuos pedagoguos komanda, teikianti Dėvėiriapusė korekciniuos pagalbėnė specialiuos poreikiuos vaikams, konsultuojanti jė tėvus bei kitus rajono gyventojus, auginanėius neDėvėilius ikimokyklinio amėiaus vaikus namuose. Įstaigoje buvo organizuota Dėvėiriuos sveikatinimo renginiuos valandėliuos pokalbiuos Dalyvauta Aėatvirėdurėdienaojeė Pasvalio sporto komplekse, vaikai supagėindinti su sporto rėmai, praveisti ġaidimai (bėgimas, estafetėė). Organizuota Aėaunojo atletėnė ġventė. Jaunojo atletė programa skirta sutrikusios raidos vaikams, tai sportinėėė ġaidybėnė olimpiada. Programa suteikia vaikams galimybėnė fiziėkai lavintis, patirti dėgiaugsmėnė parodyti drėkėnėir dalyvauti su kitais atletais LSOK organizuojamose ġventėėė (vyko ĢauliėUniversiteto sporto salėje).

Visos ugdymo Dėvėigos Dėvėiungė Dėvėiveikatingumo metėpriemoniė Dėvėivėvendinimėnė organizavo daug ir Dėvėiriuos sveikatinimo renginiuos skirtėSveikatos metams.

IX. SAVIVALDYBės VISUOMENės SVEIKATOS PRIEŽIūros VEIKLOS FINANSAVIMAS

Institucijos pavadinimas	Iėskirti asignavimai	Asignavimėpanaudojimas visuomenėė sveikatos prieėiėros veiklai
Pasvalio rajono savivaldybėė taryba:	119 800 Lt	Visuomenėė sveikatos prieėiėros funkcijoms ir sveikatos prieėiėrai mokyklose vykdyti, 109 870 Lt
	71 100,32 Lt	Visuomenėė sveikatos rėmimo specialiosios programos finansavimui, 71 100,32 Lt
LR valstybėė biudėetas	37 700 Lt	Visuomenėė sveikatos prieėiėros funkcijoms vykdyti, 37 700 Lt
Privalomojo sveikatos draudimo fondas:	102 800 Lt	Sveikatos prieėiėrai mokyklose finansuoti, 102 800 Lt
	27 441 Lt	Visuomenėė sveikatos rėmimo specialiosios programos finansavimui, 27 441 Lt
Kitos lėėos	15 200 Lt	Visuomenėė sveikatos funkcijoms vykdyti, 15 200 Lt

X. ARTIMIAUSIO LAIKOTARPIO SAVIVALDYBės VYKDOMOS VISUOMENės SVEIKATOS PRIEŽIūros VEIKLOS PRIORITETINės KRYPTYS

Įėyvendinamo dokumento pavadinimas	Prioritetinė kryptis 2013 metams
Lietuvos Respublikos vietos savivaldos Dėvėitymas	Nuo 2014 m. sausio 1 d. savivaldybėė vykdo valstybines (Valstybėėė perduotas savivaldybėėė) visuomenėė sveikatos prieėiėros funkcijas. Todėl didelis dėėmesys bus skiriamas klausimams, susijusiems su ġiė funkcijė finansavimu, Dėvėivėvendinimu ir atsakomybe.
Lietuvos Respublikos Seimo 2013 m. gruodėio 19 d. nutarimas Nr. XII-706 Aėdėl 2014 metėpaskelbimo Vaikė sveikatos metaisė	2014 metai paskelbti AėVaikė sveikatos metaisė. Ģuo nutarimu siekiama pagerinti vaikė sveikatos rodiklius, skatinti su sveikata susijusiė naudingė Dėvėiėiė vertybiė ir elgesio formavimėsi, todėl 2014 metė prioritetinėė kryptys bus Vaikė sveikatos metė priemoniėplane numatytioms priemonėėė Dėvėivėvendinti.
Pasvalio rajono savivaldybėė Bendruomenėė sveikatos tarybos nustatyti prioritetai 2014 metams Pasvalio rajono savivaldybėė Visuomenėė sveikatos rėmimo specialiajai programai	1. Tuberkuliozėė ir kitėuėėkreėiamėligėprevencija. 2. Vaikėir jaunimo sveikatos iėsaugojimas ir gerinimas: 2.1. Sveika mityba lopėliėdarėliė pradiniėklasiėugdytiniam; 2.2. Psichologinio atsparumo stiprinimas, fizinis aktyvumas 5ė8 klasiėmokiniam; 2.3. Priklausomybiė prevencija vyresniė klasiė mokiniams, pirmenybėnė (ypatingėndėėmes)Dėvėiskiriant socialinėė rizikos grupėėė. 3. Sveikos gyvensenos uėdymas (sveika mityba, fizinis

	aktyvumas) ir neigiamo aplinkos poveikio ėmogaus sveikatai maġinimas. 4. Psichinās sveikatos iġsaugojimas, saviġudybiŌ prevencija, alkoholio, tabako, narkotikŌ ir kitŌ psichotropiniŌ medġiagŌ vartojimo prevencija. 5. TraumŌprevencija.
--	--

XI. SAVIVALDYBĖS VISUOMENĖS SVEIKATOS RĖMIMO SPECIALIOSIOS PROGRAMOS PRIEMONIŲ VYKDYMAS

1. SAVIVALDYBĖS VISUOMENĖS SVEIKATOS RĖMIMO SPECIALIOSIOS PROGRAMOS LĖŠOS

Eil. Nr.	Savivaldybės visuomenės sveikatos rėmimo specialiosios programos lėšų šaltiniai	Surinkta lėšų, litais
1.	Savivaldybės biudžeto lėšos	49 600,32
2.	Savivaldybės aplinkos apsaugos rėmimo specialiosios programos lėšos	21 500,00
3.	Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto lėšos sveikatos prieġilrai mokyklose finansuoti	102 800,00
4.	Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto lėšos visuomenės sveikatos programoms	27 441,00
Lėšų likutis ataskaitinių biudžetinių metų pradġioje		7 504,42
Iš viso lėšų		208 845,74

2. SAVIVALDYBĖS VISUOMENĖS SVEIKATOS RĖMIMO SPECIALIOSIOS PROGRAMOS ĮGYVENDINTOS PRIEMONĖS

Eil. Nr.	Savivaldybės visuomenės sveikatos programų sritys	Vykdytų savivaldybės visuomenės sveikatos programų skaičius	Vertinimo kriterijų skaičius		Skirta lėšų, litais	Panaudota lėšų, litais
			planuota	įvykdyta		
1.	2.1. Neinfekcinių ligŌ ir traumŌ profilaktika ir kontrolė	6	12	12	12 500,00	12 500,00
2.	2.2. UgkreġiamŌ ligŌ profilaktika ir kontrolė	3	6	6	14 000,00	14 000,00
3.	2.3. Alkoholio, tabako ir kitŌ psichoaktyviŌ medġiagŌ vartojimo prevencija	7	14	14	17 300,00	17 300,00
4.	2.4. Psichikos sveikatos stiprinimo, saviġudybiŌ ir smurto prevencija	5	10	10	8 000,00	8 000,00
5.	2.5. VaikŌ ir jaunimo sveikatos iġsaugojimas ir stiprinimas	18	36	36	28 600,00	28 600,00
6.	2.6. GyventojŌ sveikos mitybos ir fizinio aktyvumo skatinimas	5	10	10	9 700,00	9 700,00
7.	2.8. Bendruomenės sveikatos stiprinimo, sveikatos mokymo, sveikatos ġiniŌ	13	26	26	13 700,00	13 700,00

	populiarinimo ir visuomenės sveikatos propagandos					
8.	2.9. Gyvenamosios aplinkos sveikatinimas	1	2	2	700,00	700,00
9.	2.13. Sveikatos priežiūra mokyklose	1	3	3	102 800,00	102 800,00
Iš viso lėšų					207 300,00	207 300,00

3. SAVIVALDYBĖS BENDRUOMENĖS SVEIKATOS RĖMIMAS VISUOMENĖS SVEIKATOS RĖMIMO SPECIALIOSIOS PROGRAMOS LĖŠOMIS

Eil. Nr.	Savivaldybės visuomenės sveikatos programos sritys	Savivaldybės bendruomenės tikslinių grupių apibūdinimas	Savivaldybės bendruomenės tikslinių grupių gautos naudos apibūdinimas
1.	2.1. Neinfekcinių ligių ir traumų profilaktika ir kontrolė	Astmininkų klubo „Teisė kvėpuoti“, Pasvalio r. epilepsija sergančių asociacijos, glaukoma sergančių bendrijos „Gviesių ir sergančių cukriniu diabetu draugijos“ sveikata nariai ir jų artimieji. Iš viso dalyvavo 407 nevyriausybinių organizacijų nariai ir jų artimieji, 289 mokiniai, 325 rajono gyventojai, 205 Pasvalio rajono gyventojai. 86 Pasvalio rajono gyventojai.	Buvo organizuoti 3 konferencijos, 6 seminarai, respublikinis OHO kryžiažodžių konkursas, 10 paskaitų 2 sveikatinimo renginiai, glaukomos dienos minėjimas, diabeto dienos minėjimas, LOPL dienos minėjimas, 6 teminiai mokymai, Gaurietiško žaidimo mokymai, pirmos pagalbos mokymai, diskusija, 5 išvykos, 2 susitikimai su oftalmologu, 2 oftalmologas susitikimai su mokiniais, mankštos užsiėmimai, dalyvauta 3 sveikatingumo stovyklose prie jūros, suorganizuotos 5 akcijos, organizuotos Pasvalio sporto mokyklos baseino lankymas. Įgėisti 2 leidiniai. Įgyvendinant Traumų prevencijos programą suorganizuoti 7 sveikatinimo renginiai su pirmos pagalbos mokymais ir paskaitomis rajono gyventojams, 1 viktorina mokykloje, pagaminti ir išplatinti 5 rėgėjų lankstinukai, renginio dalyviams buvo dalinami atgaitai su programos logotipu. Įgyvendinant projektą „Viešasis Pasvalio PASPC organizavo prevencines edukacines paskaitas apie girdies, kraujagyslių susirgimus, gliukozės prevenciją“ Gydytojų ir bendruomenės slaugytojų komanda vyko DZ rajono kaimus ir gyvenvietes. Gyventojams buvo matuojamas kraujo spaudimas, atliekami kraujo tyrimai, nustatomas kūno masės indeksas. Iš viso suorganizuotos 6 išvykos, sveikatę patikrino ir paskaitas įklausė 86 rajono gyventojai. Paskaitytos 6 paskaitos, pagaminta ir išplatinta 6 rėgėjų lankstinukų parengti 25 stendai, atlikta anketinė apklausa.
2.	2.2. Ugdymui	3 387 rajono mokyklų	Rajono mokyklose, vietinio lygio

	ligioprofilaktika ir kontrolė	mokiniai, mokiniotėms, pedagogai, socialiniai darbuotojai. 33 socialinės rizikos šeimos, 134 vaikai. 36 socialinės rizikos šeimos. 271 Pasvalio rajono gyventojai.	atlikti profilaktinei tikrinimui dėl sergamumo pedikulioze, patikrinti 5 473 vaikai. Organizuoti 24 dūšis higienos dūšgiomokymai, skaitytos paskaitos, vesti pokalbiai, organizuotos sveikatos valandėlės. Organizuotas antrokonkursas „Graži mano gypsenėlė 2013“, 9 viktorinos „Esu gyvas ir sveikas“. Parengta 1 atmintinė, dūšytos vaizdinės priemonės. 33 socialinės rizikos šeimos aprė pintos priemonėmis nuo pedikuliozės. Rajono problematiškose šeimose organizuotas buitiniokenkėjūtaliū blusūtarakonū naikinimas. UAB „Profilaktinės dezinfekcijos specialistai 36 šeimū gyvenamosiose patalpose atliko kenkėjū naikinimo darbus. įgyvendinant Sergamumo tuberkulioze prevencijos programū suorganizuotos 5 iūvykos dūšjono bendruomenės, skaitytos 5 paskaitos, organizuotas rizikos grupiū asmenū atvykimas dūšgydymo dūšigū iūtyrimui dėl tuberkuliozės. Buvo atliekami tuberkulino testai ar plauū iū rentgenogramos. Pagamintas ir iūplatintas 1 lankstinukas.
3.	2.3. Alkoholio, tabako ir kitū psichoaktyviū medūgiagūvartojimo prevencija	Mokiniai, jaunimas, jū tūvai, pedagogai, socialiniai darbuotojai, vaikū dienos centro lankytojai, miesto ir rajono gyventojai. Iū viso renginiuose dalyvavo 4 588 dalyviai.	Suteikta ŗiniū apie alkoholio, tabako ir kitū psichoaktyviū medūgiagūvartojimo galū Organizuotas seminaras „Visuomenės psichikos sveikata: svarbiausios problemos Lietuvoje ir veiksmingi būdai joms sprėsti“ mokytojams, socialiniams pedagogams, visuomenės sveikatos prieŗiūros specialistams, policijos pareŗiūnams. Organizuotas edukacinis ŗiaurietiško ŗėjimo ŗygis. Įgyvendinant Savivaldybės tarybos sprendimū atliktas Nerūkymo zonū ŗenklavimo atnaujinimas (Vytauto Didŗiojo a. ir Smegduobiū parkas Pasvalio mieste). Mokyklose organizuota: krepūinio turnyras 3x3 „Kai ŗirdys plau iūvien“, 3 „Sniego ŗniū ŗtāsū renginiai, 3 prevenciniai renginiai „Naktis mokykloje“, konkursas „Laisva klasė nuo (be) svaigalū“, 2 konkursai, 8 akcijos, renginys „Diena be automobilio“ Pasvalio mieste ir rajono mokyklose, 2 paskaitos, nerūkymo dienos minėjimas, 12 sveikos gyvensenos mokymū diskusijos, 3 tyrimai, 4 iūvykos, 8 prevenciniai renginiai, 2 stovyklos, iūvykos dūšPasvalio sporto mokyklos baseinū Dalyvauta respublikiniame „Sveikatiadosū projekte, organizuotas sveikiausios klasės konkursas, prevenciniai mokymai „Saugus uostas“, 8 sporto varŗybos, plaukimo varŗybos, sporto

			gventā, aerobikos gventā, rudeninis krosas, 2 anketinās apklausos, 2 projektiniai darbai. Organizuoti susitikimai su policijos pareigūnais, įgėistas 1 leidinys apie projektą parengta 10 standų 2 lankstinukai.
4.	2.4. Psichikos sveikatos stiprinimo, saviuėudybiu ir smurto prevencija	123 psichikos sveikatos sutrikimu turintys uėmonuė. 623 paaugliu ir suaugusi 79 tūvai (globuėjai), 164 vaikai.	Vu Pasvalio PASPC uėvyvendino projektą "Muzikos terapija i saviraiku ir sveikatai", kurio metu psichikos sveikatos sutrikimu turintiems uėmonuėms buvo organizuoti muzikos terapijos uėsiuėimais: 76 individualiu uėsiuėimais, 37 i dainavimo, 9 i ritiniu uėgidimu ir 9 grojimo uėsiuėimais. Petro Vileiuo gimnazijoje organizuota rajoninu konferencija "Gyvybū vertu jaunimo akimis", 1 paskaita, Draugiguėkumo savaitu, sukurti 2 lankstinukai. Pasvalio rajono savivaldybū uėvietimo pagalbos tarnybos Pedagoginis psichologinis skyrius organizavo tūvams, auginantiems vaikus nuo 3 iki 12 metu Pozityvius tūvystu uėdgiu mokymus "Sakmingos tūvystu uėbujimu uėgdymas i 16 uėsiuėimu po 1,5i 2 val. i dalyvavo 14 tūvu uėgyvendinant projektą "Kartu su vaiku", 5 Pasvalio rajono daugiafunkciuose centruose pravesti uėsiuėimais vaikams ir skaitytos paskaitos tūvams "Ar sunku bi ti tūvais XXI amgiuėu", pravesta 10 uėsiuėimu Pasvalio uėv. Jono Krikguetojo parapijos vaikū dienos centro lankytojams. Iuėleisti 2 lankstinukai, organizuotas euu konkursas "Maėas tarp dideliu".
5.	2.5. Vaiku ir jaunimo sveikatos iuėsaugojimas ir stiprinimas	2 492 mokiniai, 160 ikimokyklinio amgiu vaiku, 135 tūvai, 27 vaikū globos uėuėigos auėlūtiniai, 140 daugiafunkciu centru lankytojai, 75 pedagogai. Iuė viso programose dalyvavo 3 029.	Rajono mokyklose, ikimokyklinio uėgdymo uėuėigose, vaikū globos uėuėigoje ir daugiafunkciuose centruose uėuėykdyta 18 sveikatinimo programū Organizuoti 8 konkursai, 2 viktorinos, 3 stovyėklos, 9 sveikatingumo renginiai, 9 diskusijos, 7 sveikatos popietu, 5 pieėiniu parodos, 6 paskaitos, 10 sveikatingumo popietiu antistresinu savaitu, 23 akcijos, 30 sporto varėybū plaukimo varėybos, plaukimo pamokos, rytinuė manėgtos, 3 projektiniai darbai, 5 praktiniai mokymai, pirmos pagalbos mokymai, 16 iuėvyku D Pasvalio sporto mokyėklos baseinu 15 sporto renginiu uėgygiai, manėgtos, uėuėykdyta sportinio inventoriaus, stalo uėgidimu teniso stalas, parengta 10 informaciniu standu 8 lankstinukai. Organizuota "Asterikso ir Obelikso sveikatiada 2013u Pasvalio smegduobiu parke daugiafunkciu centru lankytojams (dalyvavo 11 centru).

6.	2.6. Gyventojų sveikos mitybos ir fizinio aktyvumo skatinimas	35 mokyklinio amžiaus vaikai, 140 jaunuolių, 25 suaugę. 332 rajono gyventojai, 30 vaikų 200 Pasvalio rajono neįsibūvusių draugijos narių	Suorganizuotas sveikatingumo ir sporto renginys Joniškio I. Karpio gėmės I kio ir verslo mokykloje Asterikso ir Obelikso olimpinės gaidynės. Renginio metu vyko sportinės vargybos, dalyviams sveikatos palapinėje vaizdinių priemonių pagalba buvo demonstruojama gyvensenos taisyklės sveikatai, testuojant renginio dalyvius rankos dinamometru, jie gavo žinią apie savo fizinę būklę. Organizuotas žygis su baidarėmis Čventosios upe, ugsiāmimas. Pagarink save piegiant fraktalų, 2 paskaitos, 20 mankštos ugsiāmimui Pasvalio sporto mokyklos baseine suaugusiems ir 10 ugsiāmimui vaikams iki 2 metų Organizuota Pasvalio rajono neįsibūvusių sporto žventų Pasvalio miesto parke, jaunimo sveikatingumo 4 dienų stovykla terapijos ir rekreacijos centre Monsigkase, jaunimo stovykla Pasvalio miesto parke, organizuotas baseino lankymas.
7.	2.8. Bendruomenės sveikatos stiprinimo, sveikatos mokymo, žėimos planavimo konsultavimo, sveikatos žinių populiarinimo ir visuomenės sveikatos propagandos	1 182 kaimo bendruomeniūnariai, 166 vaikai ir jaunimas.	Kaimo bendruomenės žėvendino 13 projektų Organizuota 3 sveikatingumo popietės, sporto popietė jaunimui, 4 paskaitos, 3 bendruomenės sporto žventės, 3 teminės popietės, pirmos pagalbos mokymai, 2 sveikatingumo dienos, 6 sveikatingumo renginiai, 2 dviračių žygiai, 2 seminarai, 4 vargybos, 3 praktiniai ugsiāmimai, 1 konkursas, aktyvaus poilsio stovykla, sporto dienų (9 rungių vargybos), įgyvos Pasvalio sporto mokyklos baseinui ir Visuomenės sveikatos biurui vaikų ir jaunimo sporto vargybos, vaikų sporto žventė, vasaros sporto žventė, mankštos ugsiāmimai, 4 žiaurietigko ājimo mokymai ir ugsiāmimai, 2 pieginių konkursai, parengti ir įplatinti 4 lankstinukai. Įsigyta sportinio inventoriaus, 24 poros žiaurietigko ājimo lazdių teniso stalai.
8.	2.9. Gyvenamosios aplinkos sveikatinimas	500 Raubonių kaimo gyventojų	Atliktas elektromagnetinio lauko poveikio Raubonių kaimo gyventojams tyrimas. Atlikta 10 matavimų rezultatai pristatyti kaimo gyventojams. Parengtas 1 lankstinukas, surengtas 1 pokalbis.
9.	2.13. Sveikatos priežiūra mokyklose	3 989 Pasvalio r. mokyklų mokiniai, mokyklų visuomenės sveikatos priežiūros specialistai, pedagogai	Finansuota mokyklų sveikatos priežiūra. Mokyklose vykdyta 20 sveikatos programų suorganizuoti 586 sveikatinimo renginiai, renginiuose dalyvavo 14 023 mokiniai. Ugsregistruota 7 494 apsilankymai pas visuomenės sveikatos priežiūros specialistus dėl pirmos pagalbos 410; dėl konsultacijos 1 611; dėl kitų priežasčių 5 473 apsilankymas.

4. INFORMACIJOS APIE SAVIVALDYBĖS VISUOMENĖS SVEIKATOS RĖMIMO SPECIALIOSIOS PROGRAMOS ĮGYVENDINTAS PRIEMONES SKLAIDA

Eil. Nr.	Informavimo ir vieginimo priemonės pavadinimas	ĮgyvendintŲ informavimo ir vieginimo priemonių skaičius	PaviegtŲ Savivaldybės visuomenės sveikatos programų skaičius
1.	Populiarinimas ir informavimas per televiziją, radiją, spaudą ir kitas masinio informavimo priemones	85	51
2.	Informaciniai ir mokomieji renginiai, parodos, konferencijos, seminarai, konkursai, standai, paskaitos	242	58
3.	Pranešimai, kiti dokumentai programų rengėjams ir vykdytojams	2	1
4.	Savivaldybės interneto tinklalapis	32	22
5.	Popieriniai ir elektroniniai leidiniai (plakatai, lankstinukai, skrajutės, kitos priemonės)	41	23
6.	Išorinėse įmonėse vykdomos programos Dizainui formuoti (lipdukai, kanceliarinės prekės su programos atributika ir kt.)	9	9

5. SAVIVALDYBĖS VISUOMENĖS SVEIKATOS RĖMIMO SPECIALIOSIOS PROGRAMOS ADMINISTRAVIMO TOBULINIMAS

Eil. Nr.	Problemos, susijusios su Savivaldybės visuomenės sveikatos rėmimo specialiosios programos administravimu	Pasiūlymai, kaip tobulinti savivaldybės visuomenės sveikatos programų rengimą finansavimu ir įgyvendinimą
1.	Dėl didelio sveikatos programų pareiškėjų skaičiaus ir lėšų poreikio, esant nepakankamam finansavimui, dauguma programų finansuojamos dalinai, todėl nepilnai įgyvendinamos numatytos veiklos.	Kelti projektų rengėjų ir vykdytojų kvalifikaciją